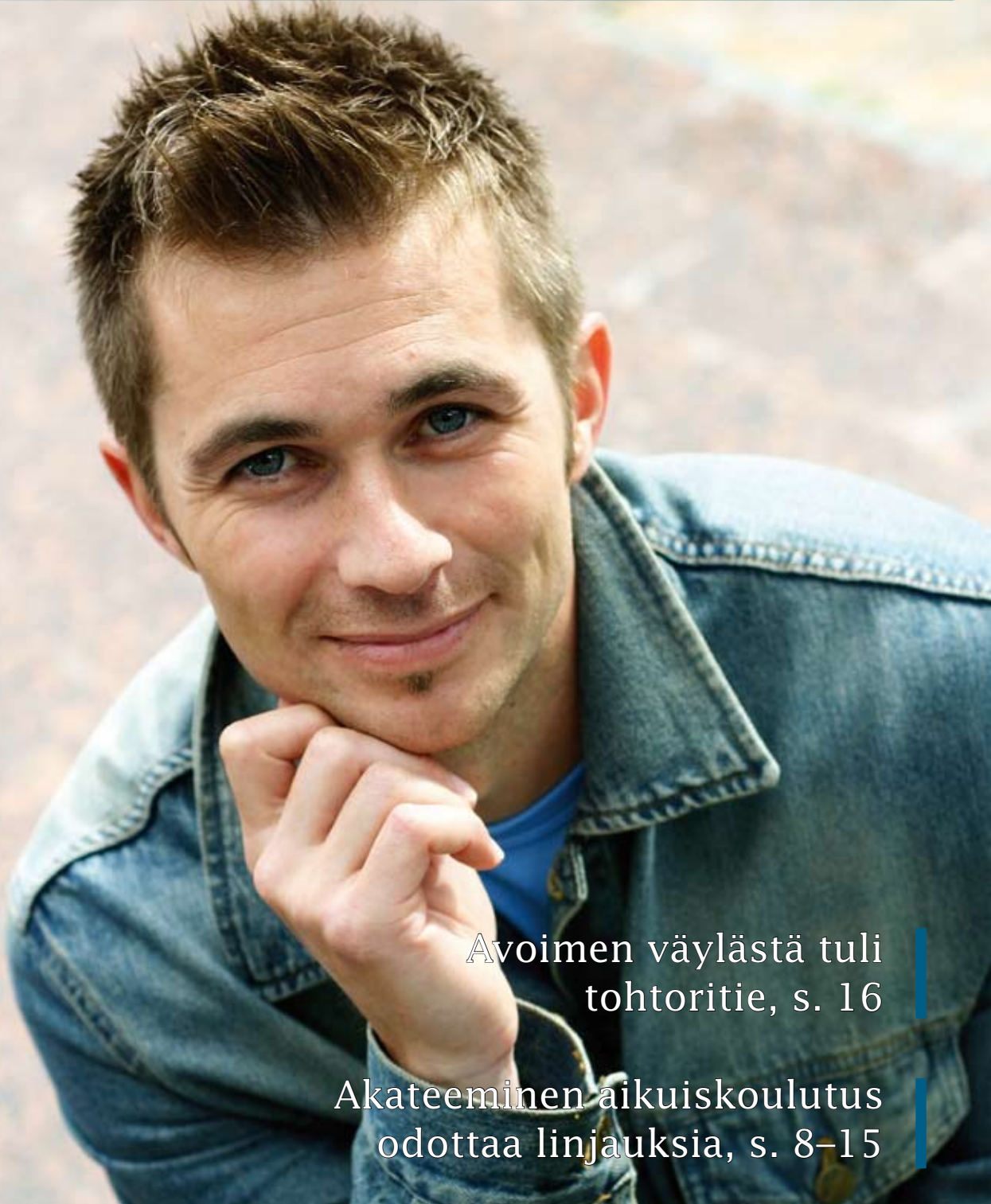

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON
TIEDOTUSLEHTI
No5/2005

Tiedonjyvä

Avoimen väylästä tuli
tohtoritie, s. 16

Akateeminen aikuiskoulutus
odottaa linjauksia, s. 8–15

40. vuosikerta
Painos 6000 kpl
Vastaava toimittaja
Anu Mustonen
puh. (014) 260 1054
anu.mustonen@adm.jyu.fi

Toimitussihteeri
Anitta Kananen
puh. (014) 260 1055
anitta.kananen@adm.jyu.fi

Kalenteritiedot
Eila Parkkari
puh. (014) 260 1044
eila.parkkari@adm.jyu.fi

Ilmoitusmyynti ja tilaukset
Kalevi Luoma
puh. (014) 260 1049
kalevi.luoma@adm.jyu.fi

Toimituksen postiosoite
Jyväskylän yliopisto/
viestintä
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto

Käyntiosoite
Seminaarinkatu 15,
hallintorakennus, 4. kerros
Faksi (014) 260 1041

Graafinen suunnittelu
Anna Makkonen
Julkaisija
Jyväskylän yliopisto
Forssan Kirjapaino 2005

Sisäinen jakelu:
Virastomestarit

ISSN 0789-4805
Seuraava numero
ilmestyy 24.10.2005

Kannen kuva: Petteri Kivimäki
Filosofian tohtori Tuomas
Lukkari aloitti opiskelunsa
avoimessa yliopistossa.

Sisältö

- 4 Lyhyet
- 8 Aikuiskoulutus etsikkoajassa
- 11 Jyväskylän avoin kasvoi maan suurimmaksi
- 13 Johtamisoppia opettamisen ammattilaisille
- 16 Yksi meistä: Avoimessa oppii asennetta
- 18 Liikunta ja terveys: Harjoittelulla voi paikata perimän puutteita
- 20 Uusi kaksoispätevä ope
- 21 Täällä Göttingen: Saksassa pärjää englannillakin
- 22 Eettiset: Moraalista ja sen opettamisesta
- 23 Kolumni: Tiennäyttäjä ja koelaboratorio
- 24 Kevytjyvä: Tiedonjyvästä Huhumylly!
- 25 Miettinen: Tehoa yliopisto-opiskeluun
- 26 Tiedonnälkään
- 28 Yliopisto maksumieheksi?
- 30 Väitökset
- 32 Kalenteri
- 32 Yliopistopäivät: Psykologiaa suurelle yleisölle

TARJA WÄNSKÄ-KALUHANEN

sivu 8

Sisko Harisalo (vas.)
Jyväskylän avoimesta
yliopistosta sekä Anne
Kovanen Mikkelin
kesäyliopistosta perehtyivät
avoimen yliopiston
yhteistyöpäivillä
julkaisutarjontaan.

Anneli Eteläpelto
professori

Oppimisen iloa ja sivistyksen valoa aikuiskoulutuksesta

”Oppia ikä kaikki”, opettaa vanha suomalainen kansanviisaus. Elinikäisen oppimisen vuotta vietettiin Euroopassa 1996. Tämän jälkeen elinikäisestä ja elämänlaajuisesta oppimisesta on tullut itsestäänselvyys, jonka nimiin vannovat meillä poliitikot ja etujärjestöt yhtä hyvin kuin koulutuksen järjestäjät, työnantajat ja työntekijät. Tosin kriittisiäkin äänenpainoja on kuulunut: elinikäisestä ja elämänlaajuisesta oppimisesta on viime aikoina puhuttu myös elinkautisena.

Aikuiskoulutuksesta on tullut tärkeä keino vastata muuttuvan maailman haasteisiin. Työurat ovat käyneet entistä epävakammiksi ja ammatillisen identiteetin rakentamisesta on tullut elinikäinen tehtävä. Uuden tiedon tulva on valtava. Kukaan ei voi enää kuvitella selviävänsä pelkästään vanhoilla eväillä huomisen työssä tai edes henkilökohtaisessa elämässä.

Aikuiskoulutuksella pyritään myös ehkäisemään syrjäytymistä ja sosiaalista pahoinvointia, ja vahvistamaan näin yhteiskunnallista eheyttä. Sen toivotaan tuottavan hyvän elämän eväitä. Aikuisena opiskelu voi avartaa maailmankuvaa ja tarjota uusia näköaloja itsen ja maailmaan. Lapsuudesta ja nuoruudesta jääneitä negatiivisia koulukokemuksia ja käsityksiä itsestä oppijana voi aikuisopiskelun myötä korjata.

Suomalaisen kansansivistyksen juuret ovat vahvasti Jyväskylässä ja oman yliopistomme historiassa. Ajan-

kohtaisena tavoitteena on aikuiskoulutuksen laadun ja monipuolisuuden lisääminen. Aikuispedagogiikkaa kehittämällä muokataan oppimis- ja opiskelutapoja entistä paremmin aikuisille sopiviksi. Hyvän aikuispedagogiikan lähtökohtina nähdään dialogisuus, vuorovaikutteisuus ja oppijan aktiivisuuden edistäminen sekä henkilön aikaisemman kokemuksen ja tietämyksen huomioon ottaminen.

Yliopistollisen aikuiskoulutuksen tulee tarjota usimpaan tieteelliseen tietoon perustuvaa opetusta. Lisäksi sen tulisi vahvistaa aikuisen persoonallista kasvua ja oman elämänsä subjektiksi tuloa. Myös yhteiskunnalliset vaikutusmahdollisuudet avautuvat ja aktiivinen kansalaisuus vahvistuu aikuisopiskelun kautta.

Jyväskylän yliopisto on valittu aikuiskoulutuksen laatuylipistoksi, joka järjestää monimuotoista ja laadukasta yliopistollista koulutusta eri ikäisille ja eri elämäntilanteissa oleville aikuisille. Tässä lehdessä luodaan silmäyksiä Jyväskylän yliopiston laajaan ja monipuoliseen aikuiskoulutuksen kenttään.

Uuden lukuvuoden alkajaisiksi minulla on ilo toivottaa teidät kaikki – niin aikuiset, nuoret kuin ikääntyneetkin – lämpimästi tervetulleiksi Jyväskylän yliopiston opiskelijoiksi!

Kesäkouluun tulijoita pallon ympäri

Matemaattis-luonnontieteellisen ja informaatioteknologian tiedekuntien järjestämään 15. kesäkouluun osallistui noin 300 opiskelijaa ja tutkijaa sekä 30 luennoitsijaa matematiikan, informaatioteknologian ja luonnontieteiden aloilta.

Kesäkoulu on perinteisesti ollut hyvin kansainvälinen. Tänä vuonna väkeä tuli 45 eri maasta. Pohjoismaiden lisäksi luennoitsijoita oli mm. Saksasta, Iso-Britanniasta, Yhdysvalloista, Venäjältä ja Ukrainasta.

Suosikkiaineeksi muodostui nanoteknologia. Kursseja järjestettiin myös mm. spektroskopiasta, osittaisdifferentiaaliyhtälöistä sekä ohjelmistojen suunnittelusta.

Kesäkoulu on kuulu myös vapaa-ajan ohjelmastaan. Lentopallo on tuttu juttu monessa maassa.

12th Bakhtin Conference

Russian philosopher and theorist Mikhail Bakhtin (1985-1975, Fin. Mihail Bahtin) has received recognition in the Western world as a literary researcher and philosopher.

Bakhtin was critical of the totalitarian Soviet system. His firm belief was that the world could not be described with a single set of values. Instead, the truth is discovered through dialogue and heteroglossia, which might be defined as the collection of all the forms of speech that people use in their daily lives.

The 12th International Bakhtin Conference brought together some 150 participants from around the world who shared an interest in Bakhtin's theoretical thinking. Organised by the Department of Languages and the Centre for Applied Language Studies, the conference was held in Finland for the first time. A main event was a lecture by Professor Sergei Bocharov, one of the original "discoverers" of Bakhtin.

The first Serious Games Summit

Game environments can motivate and inspire learning. Research on serious games is relatively new, and the development of quality games requires a multidisciplinary approach. Serious games serve different industries, e.g. education, government, health, military, corporate and science.

The first Nordic Serious Games Summit was organised by the Agora Game Lab in collaboration with the Institute for Educational Research. The summit offered presentations by various researchers in the field. **Max Møller** from the Denmark Learning Lab presented a murder mystery game titled Homicide.

Researcher **Raija Hämäläinen** discussed the use of the game Mustakarhu as support in vocational learning. According to Hämäläinen, future teaching can benefit from new technology that involves students on a deeper level. The game emphasizes teamwork and the significance of researching.

Kanadan tuliaisena tiiviimpää yhteistyötä

Jyväskylän yliopiston ja Simon Fraser -yliopiston yhteistyösopimus mahdollisti opettajankoulutuslaitoksella työskentelevän professorin **Esa Penttisen** ja normaalikoulun biologian ja maantieteen lehtorins **Jarkko Määttäsen** vierailun Vancouveriin. Vieraat tutustuivat maantieteen- ja opettajakoulutuslaitoksen toimintaan sekä keskustelivat uusista yhteistyömahdollisuuksista.

Simon Fraser -yliopisto on neljäkymmenen toimintavuotensa aikana kehittynyt yhdeksi Kanadan merkittävimmistä akateemisista oppilaitoksista. Sen viidessä tiedekunnassa opiskelee päätoimisesti 10000 ja osa-aikaisesti 13000 opiskelijaa.

Metsät kiinnostavat molempia

Maantieteen laitoksella vieraat pitivät kaksi esitelmää. Yleisö oli erityisen kiinnostunut suomalaisissa kouluissa toteutetuista maastotutkimuksista sekä tutkimuskursseista. Sikäläinen maantieteen opetus vastaa hyvin suomalaista. Metsätutkimus on keskeinen tutkimusalue myös Suomessa.

Kasvatustieteen laitoksella suomalaiset tapasivat Jyväskylän yliopistossa pian vierailevan professori **Roland Casen**. Hänen asiantuntemuksensa on käytössä opettajaopiskelijoiden seminaarissa syyskuussa. Siellä sovelletaan kriittisen pedagogiikan periaatteita.

Kanssakäyminen käytännön tasolle

Jyväskylän yliopistossa ei ole maantieteen laitosta, mutta maantieteen aineenopettajan pedagogiset opinnot on mahdollista suorittaa. Maantiede on myös yksi luokanopettajaksi opiskelevien erikoistumisaineita.

Vancouverissa keskusteltiin mahdollisuudesta, että luokanopettajaopiskelijat voisivat suorittaa maantieteen erikoistumisopinnot ja biologian opiskelijat maantieteen sivuaineopintoja Simon Fraser -yliopistossa. Sähköisen tiedonvälityksen aikana välimatka ei ole este. Yhteistyötä lisätään myös yhteisillä projekteilla sekä opettaja- ja opiskelijavaihdolla. -TL

Gladioluksia laajentuneella Musicalla

Vuokko Rapatti saa kukat loistamaan.

Gladiolukset, malvat sekä monet muut kesäkukat ja perennat ilahduttavat Musican lounaskahvilan yleisöä loppukesäisin. Asetelmat tulevat kahvilapöydille **Vuokko Rapatin** kesäpaikalta Äänekoskelta. Hän on harrastanut siellä kukkien kasvatusta vuosikausia. Esimerkiksi

gladioluksia eri väreissään on kukkamaalla liki sata.

Musica on kesän aikana laajentunut entisen Pinacothecan tiloihin. Sinne mahtuu nyt 115 ruokailijaa. Kahvilan käytössä on vain hyvin pieni keittiö, joten lounasruoka sinne tuodaan Wilhelmiinasta.

Tietotekniikan kuopusmaisteri

20-vuotias Miika Pekkarinen on tietotekniikan nuorin ja kolmanneksi nuorin kaikista Jyväskylän maistereista.

Pekkarinen aloitti yliopisto-opintonsa jo peruskoulussa. Hän suoritti Jyväskylän avoimessa yliopistossa tietotekniikan opintoja ollessaan Palokan yläasteella ja hakeutui sitten avoimen väylää pitkin juuri perustettuun informaatioteknologian tiedekuntaan.

Miikan erikoisalaa ovat sulauteut järjestelmät. Pro gradussaan hän tutki langattoman Bluetooth-järjestelmän hyödyntämistä. Testauksessa hän käytti itse kehittelemiään robotteja. Tuloksia voitaisiin hyödyntää ohjattaessa laitteita kännykällä, esim. ajastettaessa videota tai kahvinkeitintä.

Lapsuustutkijat miettivät metodeja

Jyväskylän yliopistossa järjestettiin ensimmäinen monitieteinen lapsuustutkimuksen kesäkoulu. Sen teemana olivat alan metodit ja metodologiat, erityisesti eettiset kysymykset.

Tohtori **Virginia Morrown** Lon-

toon yliopistosta arvioi, kuinka lasten verkostoissa ja naapuristoissa syntyvää sosiaalista pääomaa voi tutkia. Tohtori **Claire Fraser** Leedsistä painotti lasten kuuntelemista näiden kanssa tehtävässä tutkimuksessa. Hän kuvaili myös, mi-

ten se voidaan tehdä.

– Kesäkoulu on osa varhaiskasvatuksen laitoksen tutkimuksen ja jatkokoulutuksen kansainvälistä misohjelmaa. Aikomuksena on tehdä siitä jokavuotinen tapahtuma, professori **Leena Alanen** kertoi.

Puunhankintaa puolin ja toisin

Mondoman metsäkylästä Vologdan alueelta saatiin neljä opettajavierasta viikoksi Keski-Suomeen. Heistä yksi oli myös paikallisen kunnanhallituksen edustaja.

Matka oli järjestetty ”Puuhankinnan sosiaaliset vaikutukset Luoteis-Venäjän metsäkyllissä” -projektin yhteistyön puitteissa. Tutkimushanketta johtaa yhteiskuntapolitiikan professori **Marja Järvelä**.

Vieraat tutustuivat muun muassa Keski-Suomen puuhankinnasta riippuvaisimpaan kuntaan, Multi-aan. Ajatusten vaihto ja asioiden vertailu kuuluvat olennaisesti toi-

Multi-an kirkonkylän koulu oli yksi tutustumiskohteista.

minnallisen tutkimusprojektin kehitykseen.

Ajatteleva kone?

Tietokonetta on vuosien ajan yritetty saada ajattelemaan ihmisen lailla. Uusimmat ohjelmat voivat maailman huippupelaajat shakissa, mutta ajatteleeko kone kuitenkaan?

– Tietokone pystyy löytämään kaksisataa miljoonaa shakkisiirtoa sekunnissa, kun ihmismieli hakee viisikymmentä siirtoa kymmeneen minuuttiin. Kone etsii kaikki mahdolliset siirrot, joista tieteenkin suurin osa on turhia. Ihmisen mieli keskittyy olennaiseen, tietojenkäsittelytieteen professori **Perti Saariluoma** totesi. Hän puhui Nordic Serious Games Summit -tapahtumassa, joka järjestettiin elokuun alkupäivinä Agorassa Media & Message konferenssin yhteydessä.

Saariluoma näkee ajattelun taitona, jota on mahdollista oppia. On todistettu, että harjaantuneet ja aloittelevat shakinpelaajat löytävät saman määrän siirtoja tietys- sä ajassa. Erot liittyvät siirtojen laatuun.

– Paremmuus ajattelussa liittyy siihen, että osaa valita parhaat mahdolliset siirrot. Suurin osa koneen tuottamasta tiedosta on ihmiselle aivan turhaa, Saariluoma kertoi. -TL

KUVA: UUE SÖDOR

Mondoman koulun rehtori Galina Osipova (vas.) sekä opettajat Olga Volgina, Nina Andrejeva ja Svetlana Minurova ihastelivat maamme maisemia.

Näkökulmia suomalaisiin ilmiöihin

ANTTI SOINI

Oikeaoppiset karjalanpiirakat tehdään riisitäytteellä.

Cimon ja yliopiston kielikeskuksen järjestämällä kesäkurssilla ulkomaalaiset suomen kielen opiskelijat kehittävät kielitaitoaan aidossa ympäristössä. Edistyneimmät toteuttivat tänä kesänä projektityönä Juttuverkko-nettilehden. Opiskelijat valitsivat heitä kiinnostavan suomalaisen ilmiön ja kokosivat aiheesta artikkelin Juttuverkon sivuille. Neljän viikon puorta-

misen jälkeen lehti julkistettiin.

Saksalainen **Birgit Heilig** ja Virosta kotoisin oleva **Anastasia Trifonova** olivat perehtyneet kuu-kauden ajan suomalaiseen karjalanpiirakkaan. Aiheen valinta perustui henkilökohtaiselle kiinnostukselle.

– Anastasian suku on Karjalasta ja hänen kotonaan tehdään piirakoita, mutta ne ovat kovin erilaisia

kuin suomalaiset piirakat. Minä piidän piirakoista ja syön niitä aina Suomessa käydessäni, Birgit nauroi.

Tiedonhankinta alkoi kirjastosta, jossa luettiin kaikkea keittokirjoista Karjalan historiaan. Tyttöjen piti myös haastatella aiheen asiantuntijaa. Se meinasi muodostua ongelmaksiksi.

– Asiantuntijaa oli aluksi vaikea löytää, koska emme tieneet kuka tietäisi eniten. Pitäisikö kysellä historian opettajalta, ammattikokilta vai joltain karjalaiselta mummolta? Lopulta päädyimme kokkiin, Birgit kertoi.

Tutkimista vaikeuttivat piirakan monet variaatiot ja nimitykset. Lopulta päädyttiin siihen, että ainoa oikea karjalanpiirakka on riisitäyteinen.

– Anastasian kotona tehdään perunatäytteisiä ja hänen mielestään ne ovat oikeita. Riisitäyteinen piirakka on kuitenkin suomalaisille se oikea piirakka, Birgit totesi.

Juttuverkon artikkeleihin pääsee tutustumaan osoitteessa: <http://www.cc.jyu.fi/~peppi/kesakurssi/>

Arvot koulutyöhön

Kasvatuksen ja opetuksen kesäkongressin teemana oli Kohtaamisen voima. Kahden päivän ohjelmaan 8.–9.8 asioita mahtui laidasta laitaan. Sessioissa sivuttiin muun muassa tunne- ja sosiaalisia taitoja, koska ne korostuvat myös perusopetuksen uudessa opetus-suunnitelmassa.

Opsian puheenjohtajan **Tapio Holopaisen** mukaan arvojen kirjaaminen opetussuunnitelmaan on askel eteenpäin.

– Suvaitsevaisuus, yhdessäolon

taidot ja toisten auttaminen ovat tärkeitä nykypäivänä.

– Elämme arvojen ”kirpputorilla”, jossa kaikki arvot kelpaavat jollekin. Ihmiset ovat hukassa, kun kukaan ei ole kertomassa, mikä on oikeasti arvokasta, Holopainen sanoi.

PsT **Marja Kokkonen** arvostaa sosioemotionaalisten taitojen opettamista jo perusopetuksessa.

– Kouluihin on tullut uutena opia-aineena terveystieto. Siihen sisältyvät tunnetaidot ovat lapsille

tärkeitä, koska kouluissa on ongelmana lasten kyvyttömyys tunnistaa omia tunteitaan, Kokkonen kertoi.

Tapahdumassa puhunut arkkipiispa **Jukka Paarma** on myös huolissaan arvojen rapistumisesta.

– Koulutuksessa ja kasvatuksessa ihmisyiden arvostaminen on tällä hetkellä uhattuna. Meidän pitää olla ylpeitä tietotaidosta, joka koulutuksessamme korostuu. Emme saa kuitenkaan unohtaa, että nuoria pitää opettaa ihmisiksi, hän pohti.

– Ammattia on tulevaisuudessa vaihdettava useampia kertoja tai vähintäänkin opeteltava uusia taitoja työuran eri vaiheissa, Paula Määttä sanoo. Hän kokeilee, luontuisiko tutkijalle työ taiteilijan välineillä.

TEKSTI Anitta Kananen

KUVA Tuukka Rönkkö

Yhteisiä kuvioita mietitään koko maahan

Aikuiskoulutus etsikkoajassa

Elinikäisen oppimisen ympärillä ei ehkä suorastaan kiehua, mutta ainakin sivistyneesti kihisee. Väestörakenteen muutos ja massaeläköitymisen pelko ovat herättäneet miettimään, mistä ja miten koulutetaan tulevaisuuden akateeminen työvoima ja mistä jatkossa otetaan opiskelijat yliopistoihin.

Parhaillaan tekee työtään opetusministerin asettama aikuiskoulutuksen valtakunnallinen työryhmä. Sen piti alun alkaen saada linjauksensa valmiiksi jo kevään korvalla. Työaika jatkettiin syksyyn, koska monet kysymykset olivat vielä keväällä avoimia.

Jyväskylän yliopistoa edustaa työryhmässä erityispedagogiikan professori **Paula Määttä**. Hän puhuisi aikuiskoulutuksen sijaan mieluummin elinikäisestä oppimisesta. Se käsittää koko koulutuksen paletin, aikuiskoulutus kun ymmärretään useimmiten vain avoimen yliopiston

tai täydennyskoulutuskeskuksen työsaraksi.

Yksi toimikunnan tehtävistä onkin miettiä, mitä tarkoittaa elinikäinen oppiminen yliopistollisen koulutuksen kannalta. Minkä vastuun korkeakoulut ottavat akateemisen väestön täydennys- tai uudelleen koulutuksesta työuran eri vaiheissa?

– Pikemminkin pitäisi puhua urista monikossa, sillä tulevaisuudessa ei välttämättä enää riitä kertakouluttautuminen. Ammattia on ehkä vaihdettava useampia kertoja tai vähintäänkin lisäkoulutauduttava, Paula Määttä oikaisee.

Vaikka täydennyskoulutuskysymysten osalta työryhmän pohdinnat ovat pisimmällä, avoimia kysymyksiä on runsaasti. Vähiten eivät ristivetoa aiheuta kustannuskysymykset.

– Täydennyskoulutukseen tullaan todennäköisesti eh-

”Yhdeksi vaihtoehdoksi tullaan esittämään yhtiömuotoisten koulutusyksiköiden perustamista yliopistojen sisälle.”

dottamaan yhdeksi vaihtoehdoksi yhtiömuotoisten koulutusyksiköiden perustamista yliopistojen sisälle, Määttä paljastaa.

Avoimen kysymykset

Merkittävä linjaus tulee olemaan myös se, miten ja millä tavalla avoimen yliopiston puolella suoritettavat opinnot avaavat tien emoyliopistojen tiedekuntien opiskelijoiksi. Työryhmä on saanut tehtäväkseen pohtia, mikä on avoimen yliopiston tehtävä ja rooli erityisesti työn ohessa tehtävässä tutkintoon tähtäävässä opiskelussa.

– Miten ja missä määrin hyväksytään se, että avoin yli-

opisto tuottaa alemman yliopistollisen tutkinnon opinnot, myös kieli- ja viestintäopinnot? Tulisiko tiedekuntien avata ovet kaikille, joilla on alempaan tutkintoon tarvittava määrä avoimen opintoja plakkarissa?

Paula Määttä ei usko näin käyvän.

Miksi ei, avoimen opinnothan ovat tiedekuntien valvomia ja hyväksymiä?

– Toisaalta on kysymys resursseista, ei pystytä opettamaan kaikkia. Valtaosa avoimen yliopiston valtakunnallisesta tarjonnasta on kuitenkin eri oppiaineiden perusopintoja. Mutta mukana on myös epäluuloa. Ei luoteta opetuksen tasoon, eikä uskota että avoimen tuottamat opinnot yltyvät samalle tasolle tiedekuntien opetuk-

Kilpailun sijaan koordinoitua

Täykkäri ei ole ainoa ammatillista täydennyskoulutusta tarjoava yksikkö. Tarjontaa on yllättävän paljon myös ainelaitoksilla. Merkittävä osa on opettajille suunnattua, mutta mukaan mahtuu monen tyyppistä tarjontaa.

– Olisimme paljon vahvempia toimijoita ulospäin, jos saisimme omassa keskuudessaamme rakennuttua laitosten täydennyskoulutuksen osalta yhteistyöverkoston. Silloin olisimme ulospäin vahvempia palvelujen tarjoajia ja voisimme toimia asiakaslähtöisemmin, täydennyskoulutuskeskuksen johtaja **Anna-Liisa Rassi** toivoo. Ihannetila olisi se, että laitoksilla olisi oma täydennyskoulutuskoordinaattori, jolla olisi nimetty työpari täydennyskoulutuskeskuksesta.

Nyt on sattunut esimerkiksi niin, että tarjouspyynnöt eivät yliopiston sisällä välttämättä kohtaa juuri sitä oikeaa kouluttajaa. Tieto ei kulje, ja sen keruu kangertelee.

Opetusministeriö edellyttää kaikilta yliopistoilta maksuperusteisen koulutustarjonnan koordinoitua. Tämä tehtävä on täydennyskoulutuskeskuksella. Anna-Liisa Rassi on kartoittanut opetusministeriön tilastoitua varten laitosten tarjoamaa täydennyskoulutusta.

Vuoden 2003 tietojen perusteella näkyy selvästi, että laitosten tarjoama koulutus on volyymiltään kasvanut. Toisaalta tilastoinnissa on suuriakin puutteita, koska kaikki laitokset eivät ilmoita tehdystä maksuperusteisesta koulutuksesta tai eivät miellä tarjoamaansa koulutusta sellaiseksi.

sen kanssa.

Näiden ajatusten kanssa juuri kautensa lopettanut vararehtori on joutunut usein vastakkain.

– Jos tiedekunnat eivät luota avoimen opetuksen laatuun, niiden on syytä katsoa peiliin. Ne ovat silloin hoitaneet huonosti leiviskänsä opetuksen tason valvojina, Paula Määttä muotoilee. Avoimen yliopisto-opetuksen tason tulee vastata ainelaitosten opetuksen tasoa.

Jyväskylän yliopistolla on hyvin dynaaminen koko valtakunnan alueelle levittäytynyt avoin yliopisto. Opetuksessa joudutaan kuitenkin kuroma maantieteellisiä välimatkoja tekniikan avulla. Tutustuessaan yhteistyöoppilaitosten toimintaan Paula Määttä kertoo nähneensä hyvin varusteltuja luokkia ja korkeatasoista tekniikkaa. Taso ei ainakaan laske pohjoiseen Suomeen päin liikuttaessa, päinvastoin, hän vakuuttaa. Alueellisesti levittäytynyt opintotarjonta on hyvä tae alueellisen tasa-arvon toteutumisesta.

Uusi kaksiportainen tutkintojärjestelmä pakottaa yliopistoja ratkaisemaan myös sen, miten ja millä tavalla maisteritutkintoa suorittavat ja maisteriohjelmiin haakeutuvat jatkossa valitaan. Jos halutaan todella liikkuvuutta eri oppilaitosten ja maiden välillä, se edellyttää selviä periaatteita eri järjestelmissä suoritettujen alemmien tutkintojen hyväksymiselle.

Laatu tuottaa rahaa

Valtakunnallisen työryhmän esitys tarjoaa linjaukset elinikäiseen oppimiseen. Korkeakoulut voivat itse ratkaista, miten tarttuvat esityksiin.

– Toivottavasti yliopistoilla on viisautta miettiä ratkaisuja rauhassa – eikä ainakaan tyrmätä suoralta kädeltä. Oikeilla päätöksillä saadaan yliopistot pidetyksi toimintakykyisinä jatkossakin, Paula Määttä linjaa.

Jyväskylän yliopisto on menestynyt hyvin tällä saralla. Se on yksi opetusministeriön valitsema aikuiskoulutuksen laatuyliopisto 2004–2006. Utta hakemusta seuraavalle vastaavalle kaudelle työsetään parhaillaan. Se lähtee korkeakoulujen arviointineuvoston kautta ministeriön syksyn kuluessa. Haussa ei ole pelkkää kunniaa, vaan tarjolla on myös riihikuivaa rahaa. Saatu laaturaha on pantu tuottamaan, sillä on kehitetty aikuiskoulutusta tuottavien yksiköiden opetustarjontaa.

Ikääntyvien opinnoilla

Mielekkyyttä arkeen

Osallistujat kokevat ja Ikääntyvien- ja Ikäihmisten yliopistojen tuovan mielekkyyttä arkeen. Tekeminen ajoittuu päivää, joten iltaisin jää aikaa esimerkiksi lastenlasten tapaamisille. Opiskelussa tärkeää on myös sosiaalisten suhteiden ylläpitäminen. Lounastauot tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuksia tavata samanhenkisiä ihmisiä.

Opinnoilla koetaan olevan myös terveydellisiä etuja. Se pitää mielen virkeänä ja tarjoaa haasteita. Opiskelijat arvostavat myös opiskelun vapautta, koska sen ei tarvitse palvelulla enää työelämää. Muistiinpanojen kirjoittamisen voikin jättää halutessaan väliin, sillä Ikääntyvien yliopistossa ei enää tentitä.

Tiedot perustuvat **Reetta Muhosen** väitöstutkimukseen, joka käsittelee opiskelijoiden kokemuksia Ikääntyvien ja Ikäihmisten yliopistoista. Muhonen kertoo, että ikäihmisten opiskeluun ei vaadita pohjakoulutusta ja mukana onkin niin kansakoulun kuin korkeakoulututkinnon suorittaneita.

Opiskelijat ovat pääosin 1930- ja 40-luvuilla syntyneitä ja monet ovat haaveilleet opinnoista jo työelämässä ollessaan. Nuoruusaikojen niukat koulutusmahdollisuudet ja myöhemmin perhesyyt ovat saattaneet hankaloittaa aikaisempaa opiskelua. Vasta eläkeikä ja ikääntyvien yliopistotoiminta ovat antaneet mahdollisuuden toteuttaa haaveen opiskelusta.

Viisi sataa senioriopiskelijää

Ikäihmisten yliopistotoiminnasta käytetään kansainvälisesti nimitystä ”kolmannen iän yliopisto”. Jyväskylä, Lappi, Joensuu, Kuopio ja Turku järjestävät toimintaa *Ikääntyvien yliopiston* nimellä. *Ikäihmisten yliopisto* -nimikettä käyttävät Helsingin, Oulun, Tampereen ja Vaasan yliopistot. Eroja ei ole kuitenkaan kuin nimessä.

Jyväskylän Ikääntyvien yliopiston osallistujamäärä on kasvanut tasaisesti, ja tällä hetkellä noin 500 senioria liikkuu kampuksella viikoittain. Rehtori **Anneli Hietaluoma** kertoo, että kaikki ovat tervetulleita mukaan toimintaan.

– Opiskelijoita ei valikoida ja opinnoissa ei suoriteta mitään, mutta tavoitteellista opiskelua voi olla ilman suorittamistakin. Seminaareista tehdään julkaisuja ja raportteja, jotka yltävät välillä aivan gradutasoisiksi töiksi, Hietaluoma kertoo.

Rekisterissä olevista opiskelijoista nuorin on viisisäkympinissä ja vanhin 93-vuotias. Tämän syksyn luennot alkavat syyskuun puolivälissä. -TL

TEKSTI Satu Helin

KUVA Tarja Vänskä-Kauhanen

Yhteistyöllä laadukkaisiin tuloksiin

Jyväskylän avoin kasvoimaan suurimmaksi

Yliopistojen yhteiskunnallista palvelutehtävää on toteutettu Jyväskylän yliopistossa jo runsaan 20 vuoden ajan järjestämällä yliopisto-opintoja yhteistyössä eri puolilla maamme sijaitsevien n. 160 yhteistyöoppilaitoksen kanssa. Avoin yliopisto-opetus on ollut kattavaa ja vaikuttavaa.

Yhteistyöoppilaitokset edistävät koulutuspolitiikan tasa-arvoa mahdollistamalla yliopisto-opintojen suorittamisen opiskelijoiden pohjakoulutuksesta ja asuinpaikkakunnasta riippumatta. Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto-opetus on kasvanut runsaan 18 000 opiskelijan myötä maamme suurimmaksi avoimeksi yliopistoksi, jonka opintosuorituksista lähes puolet tehdään yhteistyöoppilaitoksissa.

Avoimen yliopiston opinnoista on muodostunut osa yliopistollista koulutusrakennetta. Opiskeluun motivoi työssä tarvittavan osaamisen ylläpitäminen ja laajentaminen sekä opintojen sisältöjen mielenkiintoisuus. Uratavoitetaan jäsentävien ja yliopiston pääsykokeisiin valmistautuvien osuus opiskelijakunnasta on myös huomattava. Yliopistomme uusista opiskelijoista lähes neljänneksellä on ollut avoimessa yliopistossa suoritettuja opintoja keskimäärin 29 opintoviikkoa henkilöä kohti.

Ainelaitosten, avoimen yliopiston ja yhteistyöoppilaitosten tiivis yhteistyö on edellytys tieteellisesti korkeatasoisen opetuksen tuottamiselle. Opetuksen järjestämisoikeushakemukset käsitellään tiedekunnissa. Se varmentaa opettajien pätevyyden ja opetuksen laadun. Avoin yliopisto avustaa opettajien rekrytoinnissa ja ohjeistaa yhteistyöoppilaitoksia toimimaan yliopiston ja opetusministeriön linjausten mukaisesti. Yhteistyöoppilaitoksille

Kirsi Haverinen (vas.) ja Tarja Varanko Pohjois-Pohjanmaan kesäyliopistosta Oulusta sekä Anne Pesu Chydenius-instituutista Kokkolasta vaihtoivat tuutorointikokemuksiaan.

suunnatulta [www-sivustolla](http://www.sivustolla) löytyy ajantasainen tietovaranto opetuksen järjestämiskäytänteistä.

Vuosittaisille yhteistyöoppilaitosten ja tuutoreiden koulutuspäiville sekä kielikeskuspäiville kokoonnutaan kouluttautumaan ja keskustelemaan yliopisto-opintojen ohjauksen ja opetuksen kysymyksistä. Juuri pidetyn yhteistyö- ja tuutorointiseminaarin sisältöinä olivat eurooppalaiseen korkeakoulualueeseen liittyen tutkintorakenneuudistus ja elinikäinen oppiminen, laadun varmennusjärjestelmät sekä avoimen yliopisto-opetuksen haasteet yliopistojen kasvattaessa uusien ylioppilaiden osuutta opiskelijavalinnoissaan.

TEKSTI Anitta Kananen
KUVAT Tuukka Rönkkö

Rehtori-instituuttiin rakentui praktikum
Johtamisoppia opettamisen ammat

tilaisille

Rehtori-instituutin missio asettaa toiminnan tavoitteet korkealle. – Autamme suomalaisia kouluja onnistumaan tehtävässään, johtaja **Jukka Alava** kiteyttää. Tavoitteeseen hän pyrkii valmentamalla kouluihin johtajia, jotka pystyvät toimimaan päämäärätietoisina kehittäjinä ulkoisissa muutospaineissa.

Alava toivoo, että kouluissa mietittäisiin, mikä niiden tehtävä oikeastaan on. – Koulu on oppimista ja oppilasta varten. Niistä täytyy kehittää oppimisyhteisöjä, eikä vain kansainvälisen kilpailukyvyyn varmistajia. Rehtoreilla on yhä suurempi valta vaikuttaa omien koulujensa toimintaan, sillä heidän päätösvaltansa ja mahdollisuutensa ohjata toimintaa ovat viime vuosina merkittävästi lisääntyneet.

Instituutti on vajaan kymmenvuotisen toimintansa aikana kouluttanut jo reilut neljäsataa perusopetuksen, toisen asteen ja vapaan sivistystyön rehtoria tai rehtoriksi aikovaa. Tarjottimelta löytyvät 15 opintoviikon perusopintojen lisäksi 20 opintoviikon aineopinnot ja jatko-opiskelijoiden koulutus. Kahta jälkimmäistä ei muualla Suomessa tarjota.

Johtamistaitoa teoriassa ja käytännössä

Jyväskylän yliopisto on ollut vahvasti mukana koulujen johtamisesta käydyssä keskustelussa. Sen aloitteesta 15 opintoviikon yliopistollinen koulutus hyväksyttiin mukaan rehtoreiden kelpoisuusvaatimuksiin vuonna 1998. Aiemmin pätevytykseen oli tarjolla vain hallinnon

---

– Rehtori-instituutti ei ole vain Virpi (vas.), Anu ja minä, vaan se koostuu yli sadasta opiskelijasta ja lukuisista yhteistyökumppaneista, johtaja Jukka Alava sanoo. Anu Sopanen on koulutussuunnittelija ja Virpi Malinen osastosihteeri.

”Perusopinnoilla aloitettiin, mutta opiskelijoiden nälkä kasvoi syödessä.”

tentti. Hallinnon ja normien hallinta on tietenkin edelleen osa rehtorin pätevyyttä, mutta toisen puolen opinnoista muodostavat pedagogisen johtamisen opinnot.

– Perusopinnoilla aloitettiin, mutta opiskelijoiden nälkä kasvoi syödessä. Kyseltiin, eikö opetusta voisi laajentaa, koulutussuunnittelija **Anu Sopanen** muistelee. Niinpä koulutuspalettia laajennettiin kattamaan kentällä toimiville rehtoreille tarkoitetut 20 opintoviikon aineopinnot.

– Niissä on mahdollista avata johtamista enemmän. Yliopistollisena koulutuksena aihetta lähestytään vahvan teoriataustan kautta. Osallistujien kokemus työelämästä otetaan myös mukaan keskusteluun, Jukka Alava kertoo. Nyt ovat jo kolmannet aineopinnot menossa.

Perusopiskelijoita samassa koulutuksessa

Perusopintoihin on opettajankoulutuslaitoksen opiskelijoilla kymmenen paikan sivuaineikiintiö, johon haetaan. Muut opiskelijat maksavat itse opiskelunsa. Esimerkiksi aineopintopaketti maksaa 2 500 euroa.

Keskeistä sen sisällössä on nimenomaan koulujen johtamisessa tarvittava tieto ja teoria – ”leadership managementin” lisäksi. Maksavien koulutettavien joukko on kovan tason ammattiväkeä, joka opetusalan ammattilaisina osaa vaatia pätevää koulutusta.

Jukka Alava toivoo, että tulevaisuudessa rehtorien kel-

poisuuskoulutus laajentuisi 35 vanhan opintoviikon pakettiksi esimerkiksi erityisopettajankoulutuksen tapaan.

– Olemme tätä esittäneet, ja pidämme asiaa esillä valtakunnan tasolla. Yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuminen on myös olennaista meidän toiminnassamme.

Jatko-opiskelua USA:ssa

Omat, kasvatustieteiden tiedekunnassa suoritettavat jatko-opinnot Rehtori-instituutti aloitti vuonna 2002.

Instituutin henkilökunta on nähnyt rehtoreiden työtaakan mutta myös todellisen päätösvallan lisääntyneen huikeasti viime vuosina. Opinportaiden kiipeäminen työn ohessa vaatii sinnikkyyttä ja pitkäjänteisyyttä.

Tällä haavaa mukana on 25 jatko-opiskelijaa. Ensimmäisenä on väitellyt **Riitta Juusenaho** naisten ja miesten johtamistavoista. Valmiita töitä odotellaan piakkoin lisää, viisi väittelijää vetelee jo loppusuoralla. Töiden aiheet kumpuavat työkokemuksista.

Opiskelijoiden asiantuntemusta ja vertaisohjausta hyödyntämällä Jukka Alava on rakentanut instituutin koulutusmalliksi oman praktikumin. Siinä jatko-opiskelijoiden kokemusta käytetään perusopiskelijoiden tutorointiin ja yhteistyön ohjaukseen kentän oppilaitosten kanssa.

Kansainvälisten yhteyksien rakentamisessa Jukka Alava on hyödyntänyt yhteyksiään omaan jatko-opiskelupaikkaansa Kentuckyn yliopistoon. Hän on väitellyt siellä organisaation oppimisesta ja organisaation muutoksista.

Loppukesästä yksitoista Rehtori-instituutin jatko-opiskelijaa oli mukana Jyväskylän ja Kentuckyn yliopistojen yhteisellä kolmeviikkoisella tutkijakurssilla USA:ssa. Ensi vuonna vastaava kurssi järjestetään Jyväskylässä. Yhteistyökuvio laajenee silloin norjalaisilla, kiinalaisilla ja ecuadorilaisilla osallistujilla. Jälkimmäisiä oli jo mukana Kentuckyn kurssilla.

Matka-apurahoina instituutti myönsi jokaiselle kurssilaiselle 400 euroa, muuten nämä löysäsivät omaa kukkaronnyöriään.

Opetus odotusten mukaista

Tikkakosken yläasteen rehtori **Mika Risku** on ollut mukana Rehtori-instituutin toiminnassa pilottivaiheesta lähtien. Hän lähti hakemaan akateemista peruskoulutusta rehtorin tehtävään.

Instituutti on lunastanut odotukset.

– Olen erittäin tyytyväinen koulutukseen. Saan opiskella juuri niitä asioita, joiden kanssa olen päivittäin tekemisissä, Risku vakuuttaa.

Jyväskylän ammattiopiston palvelualueen oppilaitoksen rehtori **Riitta Hänninen** hakeutui mukaan toimintaan myös heti instituutin aloittaessa. Hän toimi tuolloin täydennyskoulutuskeskuksessa koulutuspäällikkönä ja oli kiinnostunut oman yksikkönsä ja yliopiston yhteistyöstä.

Rehtori-instituutin opinnoista Riitta Hänninen on saanut teoreettista pohjaa johtajuuden rakentumiselle. Tähän teemaan liittyvät hänen jatko-opintonsakin.

Hänninen ja Risku kiittelevät Kentuckyn tutkijakurssin antia. Kolmeviikkoinen kurssi irrotti työt mielestä ja antoi mahdollisuuden keskittyä kokonaan opiskeluun.

– Jotenkin uutena sieltä palasi, johtajuutta eri koulutusjärjestelmien tasolla väitöstyössään tarkasteleva Mika Risku kuvailee.

Väylä vei tohtoriksi

Avoimessa oppii asennetta

Tuomas Lukkari päätyi Jyväskylän avoimen yliopiston opiskelijaksi, koska halu opiskella oli kova ja varsinaisen yliopiston ovet eivät auenneet suoraan.

– Sinnikkyys, periksiantamattomuus ja halu opiskella ajoivat minua silloin eteenpäin. Tausta- ja kotijoukkojen tärkeys korostui. Sain tukea opiskeluun, myös taloudellisesti, Lukkari toteaa.

Opinnoissa vahvistunut tapa hoitaa asiat tehokkaasti on siirtynyt työelämäänkin. Projektipäällikkönä Ramboll Finland Oy:ssä hän tahtoo tehdä työt huolella ja reippaasti. Lukkari toimii yrityksen Mikkelin toimiston ympäristöpuolen vetäjänä.

– Oma-aloitteisuus, töistä lipsumattomuus ja halu oppia uutta ovat ominaisuuksia, jotka vahvistuivat avoimessa yliopistossa. Omatoiminen opiskelu sopi minulle mainiosti.

Tuomas Lukkari suoritti opintoja avoimessa yliopistossa vuosina 1996–1998.

– Suoritin yli 70 opintoviikkoa avoimessa, muun muassa biologian, ympäristötieteiden ja ekologian approbaturit. Opiskelu oli mukavaa kaveriporukalla, jolla oli sama päämäärä: päästä varsinaiseksi opiskelijaksi väylän kautta ja valmistua. Suurin osa pääsikin siten sisään samaan aikaan.

Avoimen väylä veti Tuomas Lukkarin Jyväskylän yliopiston hydrobiologian opiskelijaksi. Pääaineen hän vaihtoi kuitenkin ympäristötieteisiin lukukauden alet-

tua. Kaikki avoimen suoritukset korvattiin matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa osaksi maisterin tutkintoa.

Laaja-alaisuus auttaa työssä

Filosofian maisterin tutkinnon hän suoritti 2001 bio- ja ympäristötieteiden laitokselle pääaineenaan ympäristötieteet. Samalla vauhdilla valmistui väitöskirja ”Lieron vasteet metallialitukseen – käyttömahdollisuudet maaperän tilan arvioinnissa”. Siinä hän tutki, kuinka haitta-aineet, esimerkkinä metallit, vaikuttavat ympäristöön ja sen eliöihin sekä kuinka eliöitä voidaan käyttää työkaluina mahdollisten haittavaikutusten arvioinnissa. Filosofian tohtorin tutkinto oli valmis 2005.

Ystävät ovat Tuomas Lukkarille tärkeitä. Jotkut heistä ovat eläneet hänen mukanaan koko kehityskaaren yliopistolla avoimen opiskelijasta tutkijaan.

– Avoimessa luodut kaverisuhteet jatkuivat yliopistossa. Myös harjoittelijana biologian laitoksen maaperäryhmässä tutustuin silloisiin opiskelijoihin ja henkilökuntaan. Sittemmin tein graduni samaisessa ryhmässä ja löysin sieltä myös aiheen väitöskirjaani.

Tuomas Lukkari kiittelee ympäristötieteiden laaja-alaista ja soveltavaa opetusta, josta on ollut paljon hyötyä työelämässä. Yliopistossa kannattaa hänen mielestään opiskella laajasti ja poikkitieteellisesti, mutta tutkimustyössä on hyvä tarkentaa tiettyyn osaamiseen.

Ystävät ja periksiantamattomuus auttoivat Tuomas Lukkaria tohtoritiellä.

Mikä avoimen väylä?

- Avoimen yliopiston väylällä tarkoitetaan siirtymistä yliopiston tutkinto-opiskelijaksi avoimessa yliopistossa suoritettujen opintojen perusteella.
- Väylän kautta yliopistoon pyrkivällä tulee olla hakuhetkellä suoritettuna tiedekunnan määräämät opinnot. Vaatimukset vaihtelevat jonkin verran oppiaineittain, mutta suurimmassa osassa tiedekunnista opiskelijalta vaaditaan vähintään 60 opintoviikkoa suoritettuja yliopisto-opintoja.
- Ainelaitoksilla ja tiedekunnilla on aina oikeus kuitenkin harkita, keitä ne valitsevat opiskelijoikseen.
- Vuonna 2004 pääsi avoimen väylän kautta Jyväskylän yliopistoon 84 opiskelijaa.

Ei tuleen makaamaan

– Aina eteenpäin eikä pidä jäädä tuleen makaamaan, oli motto opiskelua aloittaessani, ja on edelleen, Tuomas Lukkari painottaa.

– Jos jotain todella haluaa ja tekee kovasti töitä sen eteen, sen varmasti joku päivä myös saa. Olkoon kyseessä opiskelu- tai työpaikka tai jotain muuta, hän lisää.

Hänellä on paljon liikunnallisia harrastuksia, mutta aika kuluu hyvin myös kesämökillä Saimaan rannalla tai koti-iltoja viettäen. Lukkari liikkuu luistellen, hiihtäen ja sukeltaen vuodenajasta riippuen.

Jyväskyläläiset kaksoset Hilka (vas.) ja Raii Oksanen pitävät Fitsa-tutkimusta hyvin mielenkiintoisena.

TEKSTI Anitta Kananen
KUVAT Petteri Kivimäki

Harjoittelulla voi paikata perimän puutteita

Onnetar ei kohtele elämän geeniarpajaisissa kaikkia tasapuolisesti. Osa saa paremmat perintötekijät ja niistä vahvemmat eväät vanhuusiän sairauksia vastaan. Geenit määräävät kuitenkin vain noin 30 % iäkkään ihmisen toimintakyvystä. Muu osa rakentuu ravinnon, liikunnan ja muiden erilaisten ympäristötekijöiden yhteisvaikutuksesta.

Kehnoja genejä ei siis voi syyttää kaikesta. Omalla aktiivisuudella, esimerkiksi fyysisillä harjoituksilla, voi toimintakykyä pitää yllä ja kohentaa vielä korkeallakin iällä. – Sitä paitsi geenien vaikutus vaihtelee eri elämänvaiheissa. Ajoittain eri geenit vaikuttavat toisia vahvemmin, tutkija **Satu Pajala** Suomen gerontologian tutkimuskeskuksesta lisää.

Satu Pajala on mukana professori **Taina Rantasen** johtamassa *Finnish Twin Study on Aging* (FITSA)-tutkimuksessa, eli *Fysiologiset, psykososiaaliset ja geneettiset tekijät terveyden heikkenemisen ennustajina iäkkäillä*. Hankkeessa selvitetään, mikä on geneettisten tekijöiden osuus vanhuuden toiminnanvajausten synnyssä. Tutkimuksessa on mukana 63–76-vuotiaita naiskaksosia, joista noin puolet identtisiä.

Jyväskyläläistä erikoisosaamista

Satu Pajala työstää Fitsa-tutkimuksen osana väitöstyötään, joka keskittyy tasapainoon ja kaatumisiin. Työssä selvitetään, kuinka paljon perimä ja ympäristötekijät

määrittävät yksilöiden välistä vaihtelua tasapainokyvyssä ja kaatumisriskissä.

Ensimmäisiin liikunta- ja terveystieteiden laboratorioissa tehtyihin mittauksiin vuosina 2000–2001 osallistui 434 henkilöä. Satu Pajala kehuu tutkittavia hyvin aktiiviseksi ja tutkimukseen sitoutuneiksi.

– Aktiivisuutta osoittaa, että yli 70 prosenttia aloittaneista jaksoi osallistua viime vuonna päättyneeseen jatkotutkimukseen.

Naiset haluttiin tutkimusryhmäksi, koska he elävät keskimäärin pitempään.

Tutkittavat saavat käyttöönsä hyvin monenlaista tietoa omasta terveydentilastaan. Oksasen sisärukkaset olivat tutkimushenkilöinä jo ennen Fitsaakin.

– Naiset kärsivät ikääntyessään miehiä useammin toiminta- ja liikkumiskykyyn vaikuttavista pitkäaikaissairauksista, jotka heikentävät elämänlaatua ja lisäävät avun tarvetta. Tutkimuksella pyritään selvittämään tämän ilmiön taustalla olevia tekijöitä, Satu Pajala perustelee.

Tutkittavat asuvat ympäri Suomea ja valintaa rajasi tutkittavien kunto; heidän tuli olla niin vetreitä, että pääsivät tulemaan Jyväskylään omin neuvoin. Tutkittavien yhteystiedot on saatu mittavasta suomalaisesta kaksos-tutkimustietokannasta, jota isännöi Helsingin yliopisto. Koehenkilöistä oli siis jonkin verran taustatietoa. Tietoja kartutettiin kattavilla laboratoriomittauksilla.

– Fyysisen toimintakyvyn tutkimus laboratorio-olosuhteissa on meidän jyväskyläläisten erikoisosaamista. Täällä on muun muassa Ikivihreät-projektin pohjalta runsaasti kokemusta vastaavista tutkimuksista, Satu Pajala muistuttaa.

Eläkeikäiset hyvässä kunnossa

Laboratoriomittauksissa kartoitettiin hyvin monipuolisesti toimintakykyä sekä muun muassa lihaskuntoa, luuntiheyttä ja aistitoimintoja. Mittausten analyysissä on keskitytty seulomaan geenien osuutta ympäristövaikutuksesta. Koska gerontologian tutkimuskeskuksen päämääränä on edistää ikääntyvän väestön toimintakykyä ja itsenäistä selviytymistä, tarkoituksena on myös kehittää harjoitteita, joilla toimintakyky voidaan kohentaa.

– Tasapainokin paranee harjoittelulla. Monipuolinen liikunta on siinä parasta, tutkija vakuuttaa.

Tutkimusryhmän keski-ikä on sama kuin valtionhallinnossa tavoiteltu eläkeikä eli 68 vuotta. Tulosten perusteella tulevien eläkeläisten kunto näyttäisi melko hyvältä. Esimerkiksi luunmurtumia aiheuttaneita kaatumisia sattui seurantavuoden aikana vain muutamia, vaikka ryhmä raportoi pienetkin kupsahdukset.

Pajala kuitenkin muistuttaa, että nyt tutkitut naiset ovat ikäluokkaa, josta monet ovat olleet suorittavan työn tekijöitä ja muutenkin tottuneita liikkumaan. Eläkeikäisten tilanne saattaa näyttää toisenlaiselta, kunhan samassa iässä on säätötuoleilta ikänsä tietokoneen ruutua tuijotellut ikäluokka.

OkL:n ja musiikin yhteistyöllä syntyi

Uusi kaksoispätevä ope

Laki yhtenäisestä perusopetuksesta häivyttää vähitellen ala- ja yläasteiden rajat ja muuttaa opettajien työnkuva. Musiikin tuntimääriä koulussa on tasaisesti karistettu niin, että monilla kouluilla – jopa koko kunnassa – musiikin tuntimäärä on liian pieni aineenopettajan virkaan.

Kuntiin ei saada päteviä musiikinopettajia, ja musiikinopettajien työtilanne heikkenee. Näihin muutoksiin vastaa opettajankoulutuslaitoksen ja musiikin laitoksen yhteistyönä luoma maisteritutkinto, joka antaa sekä musiikinopettajan että luokanopettajan kelpoisuuden.

TANIA HIETANEN

Kahden aineen pätevyiden hankkineille musiikinopettajille on kysyntää työmarkkinoilla

Uudistuksessa luokanopettajan kelpoisuuden antavat monialaiset opinnot on nyt sijoitettu osaksi musiikkikasvatuksen tutkintoa sivuaineena. Aikaisemmin ne piti suorittaa ylimääräisenä.

Taidoista ei tingitä

– Opettajien ammattitaidosta ei kuitenkaan tingitä. Koulutukseen pääsevien lähtötasolle asetetaan kovat vaatimukset. Sisään otetut ovat olleet joukon kermaa – suorastaan vuolukermää, musiikin lehtori **Erja Kosonen** musiikin laitokselta kehuu.

Musiikkikasvatuksen opiskelijavalintaa on uudistettu niin, että viisi opiskelijaa voi yhdellä valintakokeella saada opinto-oikeuden myös luokanopettajan kelpoisuuden antaviin opintoihin. Vastavuoroisesti viisi OKL:een valittua voi saada musiikkikasvatuksen sivuaineekseen.

Kokemus on osoittanut, että kahden aineen pätevyiden hankkineille musiikinopettajille on kysyntää työmarkkinoilla.

– Nämä omaavat valmiudet ja kelpoisuuden sekä luokanopettajan työhön että musiikin opettamiseen koko perusasteella. On selvää, että tällainen opettaja helpottaa opetuksen järjestämistä, musiikin didaktiikan lehtori **Riitta Saini** OKL:sta tiivistää.

Olisiko tämä malli avain tulevaisuuden kouluun?

– Yhtenäisen perusopetuksen ajatukseen tällaiset opettajat sopivat täysin. Tässä on malli tulevaisuuden opettajankoulutukselle. Se on herättänyt kiinnostusta myös muissa yliopiston tiedekunnissa ja laitoksissa. Tämä musiikin malli vastaa myös erinomaisesti valtioneuvoston strategisia linjauksia, OKL:n johtaja **Jorma Ojala** korostaa.

Uudistukset ovat syntyneet opettajakoulutuksen musiikinopetusta pohtineen yhteistyöryhmän työn tuloksena. Mukana on ollut myös varhaiskasvatuksen laitos ja Suomalainen musiikkikampus. Tiivistyneen yhteistyön avulla on voitu vähentää kustannuksia ja kehittää opetuksen laatua.

Riikka Jakonen

TEKSTI JA KUVAT Marjo Saarinen

Saksassa pärjää englannillakin

Olin kevätlukukauden Erasmus-vaihdossa Keski-Saksassa 130 tuhannen asukkaan Göttingenissä. Sen Georg August -yliopisto on kuuluisa yli 40:stä Nobel-palkitusta luonnontieteilijästä. Mm. matemaatikko ja astronomi **C. F. Gauss** ja fyysikko **Wilhelm Weber** ovat tehneet elämäntyönsä siellä.

Göttingenin yliopisto tarjoaa korkealaatuista matemaattis-luonnontieteellisten aineiden opetusta. Valittavasti Jyväskylän yliopiston opiskelijat eivät vielä ole hyödyntäneet sitä kovin aktiivisesti. Vaatimaton saksan kielen taito ei ole este vaihtoon hakeutumiselle, sillä Göttingenissä pärjää mainiosti myös englannin kielellä.

Erasmus-opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua kielikurssille ennen opiskelun alkamista. Sitä voin suositella niin kielen oppimisen kuin muihin vaihtareihin tutustumisen takia. Jokapäiväisen kommunikaation lisäksi kielitaito karttuu tehokkaasti myös paikallisen kielikeskuksen kurseilla. Osallistuin käytännön puhetaidon-, kirjoitus- ja kielioppikurssille. Tunteja oli kuusi kertaa viikossa. Aikaa ja vaivaa ei säästely kotitehtävien teossa. Jos halusi edistyä ja saada opintoviikkojakin, tehtävät piti tehdä tunnollisesti.

Vaihtokohteeni oli pieni suomalais-ugrilainen laitos, jossa opetetaan mm. suomea. Pääaineeni on folkloristiikka, joten mielekkäimmät ainekokonaisuudet löytyi-

vät kulttuuriantropologian laitokselta. Suomesta poikkeavalla tavalla Göttingenissä etnologian laitoksen opetus suuntautuu Euroopan ulkopuolisiin kulttuureihin, kun taas kulttuuriantropologian laitos keskittyy enemmän länsimaisiin kulttuuri-ilmiöihin, folkloristiikkaan ja eurooppalaiseen etnologiaan.

Kulttuuriantropologian laitoksella osallistuin siirtolaisuus-seminaariin, joka käsiteli 1800-luvun siirtolaisuutta Euroopasta Yhdysvaltoihin. Omassa esseessäni kuvasin Suomen suurta siirtolaisuusaaltoa. Seminaarissa opettelimme myös käyttämään erilaisia lähdeaineistoja, kuten 1800-luvulta peräisin olevia matkustajalueteloita.

Toisessa mielenkiintoisessa seminaarissa perehdyimme James Bondin kulttuurihistorialliseen taustaan. Luimme **Ian Flemingin** teoksia alkuperäiskielellä sekä katsoimme Bond-filmejä. Professori **Regina Bendixin** aiheena oli turismi ja kulttuuri. Itsekin kulttuurintutkijana, mutta Saksassa myös turistina, aloin nähdä asioita hieman uudesta näkökulmasta.

Erasmus-opiskelija joutuu maksamaan paikallisesta opiskelijakortista joitakin kymmeniä euroja. Sillä pääsee matkustamaan ilmaiseksi junassa sen osavaltion alueella, jossa yliopisto sijaitsee. Kaunista ja mielenkiintoista katseltavaa Saksassa on joka puolella.

Kulttuuriantropologian seminaareihin osallistui 30–50 opiskelijaa. Istunnoissa keskusteltiin vilkkaasti.

Göttingenin kampusalueella sijaitsee Ala-Saksin pääkirjasto, jossa on noin 5,4 miljoonaa nidettä. Taustalla yksi yliopiston tunnusmerkeistä, Blauturm.

Moraalista ja sen opettamisesta

Moraalitarinoita saa lukea lehdistä joka päivä. Helsingin Sanomat esitteli 14.7.2005 yritysjohtajien oikeudenkäyntejä Yhdysvalloissa. WorldComin pääjohtaja Bernard Ebbers tuomittiin 25 vuoden vankeusrangaistukseen. Ebbers oli määrännyt alaisensa vääristelemään kirjanpitoa. Yhtiö ajautui konkurssiin, kun 8,9 miljardin euron väärennykset havaittiin. Joukko muita yritysjohtajia odottaa oikeudenkäyntejä tai on jo tuomittu talousrikoksista.

Toinen tarina tulee Jyväskylästä, KHT-tilintarkastajan työstä: ”Tilintarkastuksessa törmää joskus siihen, että asia ei ole oikein. On mietittävä, että onko tämä niin väärin, että tästä sanoo kertomuksessa, vai olisiko se sitenkin tarpeeksi oikein. Kun osakkeiden arvot ovat tipuneet, niitä ei kirjata alas tilinpäätökseen vaan annetaan kenties liitetietona jos sielläkään. Siellä on taseessa ilmaa. Siitähän on tarkat säännökset, mutta yritykset eivät halua näyttää sellaista tulosta.”

Kolmas tarina kertoo veronkierrosta: ”Velkaantunut yritys myydään saattohoitajalle, joka putsaa sen täysin ja ottaa kaikki velat piikkiinsä. Yritys menee konkurssiin. Liiketoiminta on jo siirretty uudelle yritykselle.”

Nämä tarinat liittyvät oppiaineeseeni laskentatoimeen. Sen piirissä moraalikysymyksiä ei juuri tunnistettu ennen kuin Enronin, WorldComin, Parmalatin ja

Töölön matkatoimiston kaltaiset kirjanpitoskandaalit tulivat julkisuuteen. Laskentatoimi ymmärrettiin arvovapaaksi ja puhtaaksi laskennaksi. Lainsäädännön ja sanktioiden katsottiin riittävän.

Moraalikysymysten tunnistaminen ja käsittely sekä ammattietiikka olisi syytä ottaa opetukseen siinä missä muutkin ammatissa hallittavat asiat. Työssä edellytetään alan normien ja lakien tuntemista, mutta myös arvot, hyveet ja vastuu on otettava huomioon.

Parhaimmat opetukset tulevat tarinoiden ja esimerkkien muodossa. Opiskelijoilla on kokemuksia työstä ja työn moraalikysymyksistä, joiden pohjalta voidaan keskustella ja työstää ratkaisumahdollisuuksia. Tarinoita ja tapauksia löytyy myös lehdistä. Moraalifilosofia tarjoaa työkaluja aiheen käsittelyyn. Vastaukset vaihtelevat sen mukaan, mitä etiikan teoriaa painotetaan.

Yhteinen etiikan opetus lisääntyä Jyväskylän yliopistossa. Sen rinnalla on oppiainekohtaisesti mahdollista käsitellä oman tieteenalan kysymyksiä ja synnyttää keskustelua alan ammattietiikasta. Ainakin laskentatoimessa keskustelu on osoittautunut tarpeelliseksi.

*Aila Virtanen
KTT, lehtori (vv.)
Taloustieteiden tiedekunta*

| Mikko Viitasalo
johtaja

Tiennäyttäjä ja koelaboratorio

Vuoteen 2015 mennessä työvoimasta lähes puolet on siirtymässä eläkkeelle tai muutoin työvoiman ulkopuolelle. Toisaalta ikäluokat pienevät ja nuorisosaasteen aloituspaikat kaikilla koulutustasoilla vähenevät radikaalisti.

Suomalainen koulutusjärjestelmä on rakennemuutosten edessä. Painopiste suuntautuu aikuiskoulutukseen, joka integroituu työelämään. Haasteita ovat aikaisempien opintojen ja työssä hankitun osaamisen hyväksikäyttöön lisääminen, aikuisille soveltuvien opiskelijajärjestelyjen lisääminen ja opinto-ohjauksen kehittäminen.

Viisi vuotta sitten Chydenius-instituutti – Kokkolan yliopistokeskus määritteli toimintastrategiansa: Vuoteen 2010 mennessä Chydenius-instituutti on laajasti verkostoitunut, alueen johtava monialainen koulutus- ja tutkimuslaitos, jolla on vakiintuneet tehtävät osana suomalaista yliopistojärjestelmää. Kokkolan yliopistokeskus tunnetaan erityisesti työelämälähtöisten ja joustavien koulutusmallien kehittäjänä.

Chydenius-instituutti on aikuisten verkostoyliopisto, jonka toiminta on kaikilta osin aikuiskoulutusta ja rakentuu yliopistoyhteistyöhön (Jyväskylä, Oulu ja Vaasa). Sen koulutusmallit kehittävät aikuispedagogiikkaa ja opetuksessa hyödynnetään modernia tieto- ja viestintätekniikkaa. Opiskelu on joustavaa ajan ja paikan suhteen.

Instituutti on ollut Jyväskylän yliopistolle oiva ”koelaboratorio”. Tähän yliopiston johto on instituuttia myös kannustanut sekä antanut tilaa ja toimintavaroja.

Tällä hetkellä instituutissa ovat käynnissä luokanopettajien ja tietotekniikan maisteriohjelmat. Luokanopettajakoulutus on ainutlaatuinen Suomessa ja se paljastiin yliopistokoulutuksen laatupalkinnolla vuosina 2004–2006.

Uudet maisteriohjelmat sosiaalityössä, kemiassa ja kauppatieteessä käynnistyvät vuosina 2006–2010. Tavoitteena on, että vuonna 2010 instituutissa on viisi maisteriohjelmaa, joista valmistuu vuosittain 100 maisteria. Avointa yliopistoa vahvistetaan siten, että siellä voidaan suorittaa kandidaatin tutkintoon vaadittavat opinnot ja jatkaa opintoja maisterin tutkintoon saakka.

Ovatko edellä mainitut tavoitteet realistisia? Näitä asioita pohtii parhaillaan opetusministeriön asettama yliopistojen aikuiskoulutustyöryhmä, joka jättänee ehdotuksensa ministeriölle tulevan syksyn aikana.

Uskon, että ehdotukset tulevat herättämään vilkasta keskustelua aikuiskoulutuksen roolista yliopistoissa. Tähän saakka sen rooli on ollut marginaalinen. Toivoo sopii, että työryhmän ehdotukset vievät aikuiskoulutusta vahvasti eteenpäin.

Aikuiskoulutuksen haasteisiin vastaaminen on vielä kaukana todellisuudesta. Aiempien opintojen hyväksikäyttö on olematonta eikä opiskelijajärjestelyissä ja opinto-ohjauksessa oteta riittävästi huomioon työelämän vaatimuksia. Yliopistojen rahoitusjärjestelmä ei ota aikuiskoulutuksen erityispiirteitä mitenkään huomioon.

Jos näihin asioihin saadaan korjaukset, otetaan pitkä askel eteenpäin. Toivon, että Jyväskylän yliopisto on tässä edelläkävijä.

Asiantuntijat ehdottavat:

Tiedonjyvistä Huhumylly!

Pienen keskusomalaisen yliopiston – niin suosittu kuin se onkin – on tietenkin panostettava näkyvyyteen.

Kokeillaanpa uudenlaista lähestymistapaa. Hyvin suunnatuilla lööpeillä voisimme päästä mega-Mattien – Nykänen ja Vanhanen – tasolle julkisuusindeksissä. Jopa lyödä jo hieman väljähtyneen Hjalliksen ja Merikukan kriisipainotteisen ihmissuhteen julkisuusarvon.

Eikö Tiedonjyvän toimitus voisi reflektoida tovin perimmäistä tehtäväänsä? Kuinka paljon vetävämpi nimi olisikaan Huhumylly – ja sisältö asianmukaiseksi.

Koska parturi- ja kampaamoliikkeissä lööppi- ja juorulehdistöön perehtyneet agenttimme ovat todenneet, että uutiseksi käy mikä tahansa (”Eduskunnan varapuhemiehen kälyn anoppi nähty koiran kanssa kävelyllä”), eikä sen tarvitse sisältää siteeksikään totta (”Kekkonen kloni odottaa piilopaikassaan uutta tulemistaan”). Kehotammekin muuntamaan kuivankalseat tiedemaailman tiedotteet hieman värikkäämmiksi.

Miksi raporttoisimme ikävästi, että yliopiston avajaiset ovat 31.8.2005? Voimme tehdä sen värikkäämminkin:

- * Nyt puhuu rehtori!!!
- Seuraavana päivänä Huhumylly voisi kertoa:
- * Välirikko? Kimiä ja Jenniä ei nähty avajaisillan-vietossa!

Ja jatketaanpa samaan malliin:

* Yllätysväitös! Ensio Hentusen vuodesta 1978 valmisteilla ollut väitöskirja tarkastettiin vähin äänin.

- * Yliopiston hallitus samassa kokoushuoneessa!

Kaikki kieltävät jyrkästi ryhmäseksin.

- * Ero! Aliisa Vilpiö eläkkeelle
- * Opiskelijat raivostuivat leikkauksista! Päättäjät

kutistavat opintoviikot opintopisteiksi!

- * Kemistit avoimena: Silikonია käytetään yleisesti.
- * Fyysikot vastaavat: Mekin tunnemme silikonin!
- * Fil.yo, Miss Kortepohja Riina Rinta-Paljaala: Silikoni on kuin toinen ihoni!
- * Tiedekunnan mystinen salakokous. Miksi paikallismediaa ei kutsuttu paikalle??
- * Taas uusi doping-skandaali?: Matti liikuntatieteellisen kunniaatohtoriksi?
- * Opettajankoulutuslaitos kuohuu: Älkää sotkeko sivistyssanoja! Olemme pedagogeja, emme pedofilejä!
- * Outo ratkaisu puhuttaa: Kohumissin vaiettu salarakas ei päässyt opiskelemaan Jyväskylään!

VAUVA

AALI!

**edekunnan
ystinen**

**ALAKOKOIS
ohukuvat!**

O!

- * Pettävätkö professorin rahheet? Vai-
vaiset kuusitoista kansainvälisissä aikakaus-
lehdissä julkaistua referoitua artikkelia vii-
me vuonna!!!
- * Katso kohukuvat: Pettäjäprofessori
kulttuuriministerin kanssa päiväpilsnerillä?
- * Tappajadosentti irrallaan: Kalle Kuu-
mapää murhaa Ville Viimapään väitöskirjan!

PS Harmistuneena allekirjoittanut toteaa, että Tiedonjyvä kieltäytyi julkaisemasta mehukkaimpia lööppejä, puhumattakaan paljastavimmista kamerakännän kuvista. Koska kaikki yllä olevat ovat silkkaa fiktiota, kunnianloukkaussyytteitä ei oteta vastaan. Pie-
ni ideapalkkio innovatiivisesta kehittämissuunnitel-
masta olisi sen sijaan poikaa. Kuumia lööppivihjeitä so-
pii lähettää. Pitäkääpä kamerakännykkänne ladattuina!

Musta kylki

Tehoa yliopisto- opetukseen

Ennen Yleisradio oli merkittävä kansan sivistäjä. Nyky-
ään Yleisradio on tehokas. Sisällöntuotanto on eriytet-
ty osaamiskeskukseen ja jakelusta huolehtivat kanava-
emännät ja -isännät.

Yliopistonopettajien esiintymiskyvystä esitetään toi-
sinaan epäilyjä. Karmaisevia urbaanilegendoja liikkuu.
Esimerkiksi matematiikan tohtorin ajatus voi katketa.
Liitu tippuu. Syntyy kiusallinen hiljaisuus. Differentiaa-
ligeometrian tykytys vaimenee. Mielihyvähormonin eri-
ty lakkaa. Edes korkeamman matematiikan opiskelu
ei ole aina kivaa. Sitä on laatu-tietoisien nykyopiskelijan
kovin vaikea hyväksyä.

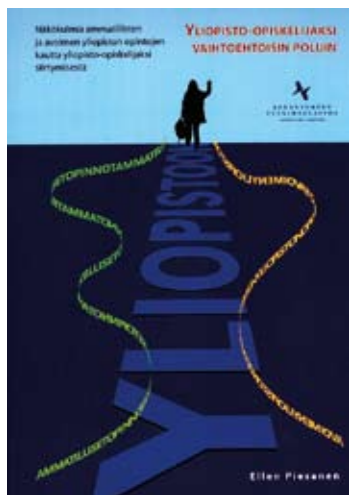
Tulevaisuuden maksullisessa yliopistossa koulutus
on kouluttajien bisnestä. Kilpailu markkinaosuudesta
on kovaa. Oppilaitosta vaihdetaan kuin radiokanavaa.
Ellei opiskelija nauti, hän ei valmistu – ainakaan tääl-
lä. Ellei opiskelija valmistu, ei laitokselle tule rahaa. On
tärkeätä hivellä opiskelijan mielihyvakeskusta, jotta hän
pysyy koukussa. Ensimmäinen lukukausi voidaan tar-
jota ilmaiseksi. Kun riippuvuus on saatu aikaan, noste-
taan hintaa. Tämä ei kuitenkaan riitä. Myös toiminnan
tehokkuutta on nostettava. Ei ole järkevää, että tohtorit
tuhlaavat aikaansa asiakaskontaktieihin, kun joku muu
tekisi sen paremmin.

Yliopisto voi yrittää varmistaa markkinoilla pärjää-
misen eriyttämällä sisällöntuotannon jakelusta Yleisra-
dion mallin mukaisesti. Tohtorit valmistelevat luennot
kaikessa rauhassa yläkerran kammioissaan. Alakerran
salissa jakelusta huolehtivat luentosalieännät ja -isän-
nät. Jakeluportaalta voitaisiin muodollisina kelpoisuus-
vaatimuksina edellyttää suulaus, seksikkyyys ja kyky löy-
tää hiirellä next-painike. Siihen ei titteliä tarvita.

Itse asiassa kallista ajatteluaikaa säästyisi vieläkin
enemmän, jos tohtorit ruokittaisiin kennoihinsa. Lyhy-
ehkö parveilu ulkomaailmassa voitaisiin sallia. Eiköhän
kuukauden ulkoruokinta kesällä riitä?

Jouni K. Miettinen

Vaihtoehtoväylää liikkuu motivoitunut opiskelija

Ellen Piesanen: *Yliopisto-opiskelijaksi vaihtoehtoisin poluin. Näkökulmia ammatillisten ja avoimen*

yliopiston opintojen kautta yliopisto-opiskelijaksi siirtymisestä. Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitoksen tutkimusselosteita 20. 2005. Hinta 22 euroa.

Vaihtoehtoiset ammatillisten tai avoimen yliopiston opintojen kautta avautuvat sisäänpääsymahdollisuudet monipuolistavat opiskelija-valintoja. Väylät ovat myös lisänneet koulutuksellista tasa-arvoa. Ne mm. antavat ei-ylioppilaille mahdollisuuden päästä yliopistoon.

Vaihtoehtoisia väyliä yliopistoon tulleet opiskelijat ovat taustoiltaan hyvin erilaisia, mutta erittäin motivoituneita. Useimmat ovat jo yliopistoon siirtyessään suorittaneet suurimman osan pää-

aineensa opinnoista, joten he valmistuvat nopeammin.

Väyliltä siirrytään vähintään ai-neopintojen tasolle, useimmiten suoraan syventäviin opintoihin. Opinto-ohjaus on kuitenkin kaikille aloittaville useimmiten samankaltaista. Vaihtoehtoväyliä tulevat tulisikin **Ellen Piesasen** mukaan ottaa paremmin huomioon opinto-ohjauksessa sekä opintojen järjestelyissä.

Avoimen yliopiston kautta tul-leista oli lähes 83 % naisia ja 17 % ei-ylioppilaita, kun taas ammatillis-ten opintojen kautta sisään pääs-seistä ei-ylioppilaita oli lähes puolet ja sukupuolijakauma tasaisesti sekä miehiä että naisia. Kummalle-kin ryhmälle aiemmat opinnot oli-ivat sisäänpääsyn edellytys.

Tukevaa perustutkimusta Viron urheiluelämästä

Jarkko Kemppi: Viron valtakunnalliset urheiluorganisaatiot vuosina 1918–1940. Jyväskylän yliopisto. Liikunnan sosiaalitieteiden laitos. Tutkimuksia 4/2004.

FT **Jarkko Kemppi** kuuluu niihin nuoren polven historiantutkijoihin, jotka ovat erikoistuneet Viron historiaan. Suomessahan on vankat perinteet tässä suhteessa **Vilho Niitemaasta Kalervo Hovin** ja

Seppo Zetterbergin kautta Kemppiin, **Heikki Roiko-Joke-laan** ja **Kari Aleniukseen**.

Kemppi lähestyy aihetta Viron ”ensimmäisen tasavallan” urheilu-järjestöjen toiminnan näkökulmas-ta, johon kuuluu valtaosin muuta-kin kuin tulosurheilu. Viro ei ollut sellainen urheilun suurvalta kuin Suomi, joka oli kaikissa olympiaki-soissa Tukholmasta 1912 Berliiniin 1936 viiden parhaan maan joukos-

sa, mutta Baltian maista Viro oli ylivoimaisesti paras 20- ja 30-lu-vuilla.

Aikarajaus on luonteva, sillä Vi-ron urheilujärjestöt syntyivät itse-näistymisen myötä ja kuolivat Neu-vostoliiton miehitykseen, jolloin sirppi ja vasara ilmestyivät viro-laisurheilijoidenkin paitoihin. Olisi toivottavaa, että Kemppi tai joku muu tutkija tekisi monografian myös miehitetyn Viron urheiluelä-

Didaktiikan oppikirjasta

Virikkeitä terveystiedon opetukseen

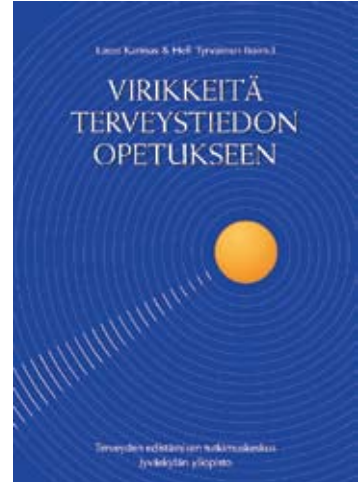
Terveystieto peruskoulun uutena oppiaineena on saanut tuekseen opetukseen virikkeitä ja tausta-ajatuksia antavan kirjan, joka tarkastelee monipuolisesti terveystietoppiaineen pedagogista tausta-ajattelua, didaktiikkaa ja opetuskäytäntöjä.

Kirja koostuu kahdestakymmenestä artikkelista, joissa haastetaan pohtimaan terveyden käsitteellistä olemusta sekä terveyskasvatuksen ja terveystietoppiaineen eetosta, mutta toisaalta tarjotaan myös hyvin käytännöllisiä virikkeitä oppituntien suunnittelua ja toteutusta varten. Sosioemotionaaliset taidot, tiedon hankinta ja medianlukutaito sekä oppilaita aktivoivat työtavat ovat myös keskei-

siä kirjan aihepiirejä.

Artikkelien kirjoittajat ovat opettajien täydennyskoulutuksessa mukana olleita terveys- tai kasvatustieteiden asiantuntijoita sekä käytännön työssä ansioituneita terveystiedon opettajia. Kirja on kirjoitettu erityisesti terveystiedon opettajille ja opettajankoulutuksessa opiskeleville, mutta teos soveltuu erinomaisesti myös koulu-terveydenhoitajien ja muiden opetuksen tukihenkilöiden lukemiseksi.

Kirjan ovat toimittaneet terveyskasvatuksen professori **Lasse Kannas** ja yliopistonopettaja **Heli Tyrväinen** ja sen on julkaissut Jyväskylän yliopiston Terveyden edistämisen tutkimuskeskus.

Kirjaa voi tilata Marja Petmanilta puh. 014-2602162 tai fax 014-2602011, e-mail: marja.petman@sport.jyu.fi Hinta on 20 euroa + postituskulut.

mästä. Pakolaisvirolaisten urheiluelämästähän on ilmestynyt Tiit Läänen Ulko-Viron urheiluelämä, 2000.

Viron keskusurheilujärjestö Eesti Spordi Liit ei koskaan kasvanut niin voimakkaaksi kuin Suomen SVUL. Myös Virossa oli valtakunnallinen työläisurheiluliitto, joka perustettiin Suomen TUL:nkin myötävaikutuksella 1927. Urheiluelämän jako ei ollut Virossa niin sisällekäypä kuin Suomessa, jossa vuosi 1918 repi hajalle paitsi urheilun niin myös osuuskauppaliik-

keen ja monet muutkin alat. Viron vapaussota ei ollut veljessota kuten Suomessa.

Viron lajiliitoista suurin oli eräänlainen kummajainen Ekrave eli yleisurheilu-, voimailu- ja vesiuurheiluliitto. Viro menestyi parhaiten juuri voimailulajeissa kuten painissa, jossa sillä on vankat perinteet itsenäisyyttä edeltävältä ajalta. **Kristjan Palusalu** voitti Berliinissä 1936 raskaassa sarjassa sekä kreikkalaisroomalaisen että vapaapainin kultamitalin. Ekrave hajosi lajien itsenäistyessä omiksi

liitoikseen, kuten Suomessakin kävi.

Kempin vankka perustutkimus tarjoaa hyvän pohjan Viron urheiluelämän erikoistutkimuksille. Se osoittaa, että urheilulla oli Virossakin suuri merkitys kansakuntaa yhdistävänä ja kasvattavana tekijänä. Liikunta on osa kulttuuria. Osoitus siitä on se, että Viron kuuluisa kirjailija **A. H. Tammsaare** käänsi viroksi **Lauri "Tahko" Pihkalan** Poikain urheiluoppaan.

Pekka Lilja

ESR-tuettu koulutus uhattuna

Yliopisto maksumieheksi?

Euroopan sosiaalirahaston (ESR) tuella pyöritetyt lääninhallitusten rahoittamat maisteri- ja muuntokoulutushankkeet ovat tukikelpoisuusotkujen takia uhattuina. Aiemman tulkinnan mukaan tuen saamiseen riitti, että oppilaitos sijaitsee ohjelma-alueella. Alkukesästä annettu tarkennettu tulkinta kertoo, että myös opiskelijan tulee asua tai työskennellä tukialueella.

Yliopiston alueellista toimintaa koordinoiva erikoissuunnittelija **Toivo Takala** kertoo, että tukiongelmia on

monisyinen ja vasta selvittelyvaiheessa, mutta tilanne on yliopiston kannalta huolestuttava.

– Nyt selvitetään ohjelmiin valittujen opiskelijoiden kotipaikkaa hakuhetkellä, koska se määrittelee heidän tukikelpoisuutensa. Vaikka hakija olisi muuttanut Jyväskylään heti saatuaan tiedon valinnastaan, kuten elävässä elämässä toimitaan, hän on kuitenkin ESR-logiikan mukaan tukikelvoton, Takala hymähtää.

Hyvinvointiteknologian muuntokoulutushanke HYTEKNO on yksi ESR-rahoitteisista projekteista. Siitä valmistunut Jussi Peltonen tutkii jatko-opinnoissaan ihmisen luurankolihasiston mekaanisia ominaisuuksia ja niiden yhteyksiä hermolihäsjärjestelmään. Myös Mika Kanervo (vas.) on liikuntabiologian jatko-opiskelija.

Aktiiviset kärsivät eniten

Opiskelijoita on haettu ohjelmiin valtakunnallisesti, koska hakijoiden rajaaminen koti- tai asuinpaikan perusteella on laitonta.

– Yliopisto on osallistunut aloitteellisesti ja tuloksetta Keski-Suomen kehittämiseen EU:n tukemien hankkeiden avulla. Jyväskylän yliopiston ohella muita aktiivisia toimijoita ovat olleet esimerkiksi Oulu ja Kuopio. Rahoitusriskit ovat nyt kasautumassa aktiivisille toimijoille. Hankkeet ovat olleet hallinnollisesti haastavia tähänkin saakka, mutta nämä jälkikäteiset tulkinnot tukikelpoisuudesta ovat taloudellisilta seuraamuksiltaan pahimmillaan aivan kohtuuttomia, Takala kertoo.

Uusien hankkeiden kynnyks korkealla

Hankkeissa toteutuneita kuluja on haettu rahoittajalta jälkikäteen. Kulut maksetaan siis ensin yliopiston toimintamenoista. Nyt huomattava osa yliopiston maksamista kuluista on jäämässä tukikelvottomina lopullisiksi kustannuksiksi. Yliopiston selvitykset valmistuivat elokuun loppuun mennessä. Talven mittaan selvinnee, millaisista rahoista on lopulta kysymys. Summa liikkunee sadoissa tuhansissa euroissa.

– Jossittelu on turhaa, mutta jos tämä tulkinta olisi ollut tiedossa viisi-kuusi vuotta sitten, olisimme voineet harkita ihan eri pohjalta yliopiston osallistumista näihin hankkeisiin. Tilanne on kuitenkin tämä, eikä itkemällä muuksi muutu.

Yritämme kärsivällisesti tehdä pyydyt selvitykset ja toimia ohjeiden mukaan meneillään olevissa hankkeissa. Uusia maisteriohjelmiä ei EU-rahoituksella enää aloiteta ja muidenkin ESR-hankkeiden aloittamiskynnyks on hyvin korkealla, Takala toteaa.

Talvikki Lehtolainen

Syksyyn uusi yliopistoilme

- Kassi käteen kahdella eurolla
- Lippis päähän yhdeksällä eurolla

www.jyu.fi/prtuotteet/

Hotelli Milton

Hannikaisenkatu 29, 40100 JYVÄSKYLÄ
Puhelin 014-3377 900 info@hotellimilton.com
www.hotellimilton.com

Uusi menetelmä avidiinin tuottamiseksi bakteerisoluuissa

FM Vesa Hytösen molekyylibiologian väitöskirja *The avidin protein family – properties of the family members and engineering of novel biotin-binding protein tools* tarkastettiin 27.5. Vastaväittäjänä oli professori Hans Söderlund (VTT) ja kustoksena professori Markku Kulomaa.

Sukupuoli häivytetään työelämäpuheesta sosiaalityössä

YTM Päivi Petreliuksen sosiaalityön väitöskirja *Sukupuoli ja subjektiivisuus sosiaalityössä – tulkintoja naistyöntekijöiden muistoista* tarkastettiin 27.5. Vastaväittäjänä oli professori Arja Jokinen (Tampereen yliopisto) ja kustoksena professori Mikko Mäntysaari.

Seksuaalikasvatus lisää nuorten tietoja

THM Arja Liinamon terveystieteiden väitöskirja *Suomalaisnuorten seksuaalikasvatus ja seksuaaliterveystiedot oppilaan ja koulun näkökulmasta - Arviointia terveyden edistämisen viitekehysessä* tarkastettiin 28.5. Vastaväittäjänä oli professori Kerttu Tossavainen (Kuopion yliopisto) ja dosentti Osmo Kontula (Väestöliitto) sekä kustoksena professori Lasse Kannas.

Kuuban sokeri ja Yhdysvaltain puuvilla Venäjän teollistumisen käynnistäjänä

FL Kalevi Ahosen yleisen historian väitöskirja *From Sugar Triangle to Cotton Triangle: Trade and Shipping between America and Baltic Russia, 1763-1860* tarkastettiin 11.6. Vastaväittäjänä oli professori Auvo Kostianen (Turun yliopisto) ja kustoksena professori Seppo Zetterberg.

Yhteishuoltajuus ei näy arjessa

FM Tiina Hokkasen sosiologian väitöskirja *Äitinä ja isänä eron jälkeen: yhteishuoltajavanhemmuus arjen kokemuksena* tarkastettiin 17.6. Vastaväittäjänä oli dosentti Ritva Nätkin (Tampereen yliopisto) ja kustoksena emeritaprofessori Marjatta Marin.

Tavallinen thaimaalainen vaimo

VTM Hannu Sirkkilän yhteiskuntapolitiikan väitöskirja *Elättäjäyttä vai erotiikkaa. Miten suomalaiset miehet legitimoivat parisuhteensa thaimaalaisen kanssa?* tarkastettiin 17.6. Vastaväittäjänä oli tohtori Jari Kuosmanen (Göteborgin yliopisto) ja kustoksena professori Risto Heiskala.

Ihminen hyödyntää liikkuaan elastista energiaa

M.Sc Masaki Ishikawan biomekaniikan väitöskirja *In Vivo muscle mechanics during human locomotion: Fascicle-tendinous tissue interaction during stretch-shortening cycle exercises* tarkastettiin 17.6. Vastaväittäjinä olivat professori Roger Enoka (University of Colorado) ja professori Tetsuo Fukunaga (Waseda University, Japan) sekä kustoksena emeritusprofessori Paavo Komi.

Bioteknisten työkalujen kehittäminen parvovirusten tutkimiseksi

FM Leona Gilbertin biotekniikan väitöskirja *Development of Biotechnological Tools for Studying Infectious Pathways of Canine and Human Parvoviruses* tarkastettiin 18.6. Vastaväittäjänä oli professori Loy Volkman (University of California, USA) ja kustoksena professori Christian Oker-Blom.

Lukemaan voi oppia jo päiväkodissa

LitM Pirkko Karvosen kasvatustieteen (OKL) väitöskirja *Päiväkotilasten lukuleikit. Lukutaidon ja lukemistietoisuuden kehittyminen interventiotutkimuksessa* tarkastettiin 28.6. Vastaväittäjänä oli professori Marja-Liisa Julkunen (Joensuun yliopisto) ja kustoksena professori Helena Rasku-Puttonen.

Realistisia virtaussimulointeja tietokoneille

FM Urpo Aaltosalmen väitöskirja *Fluid flow in porous media with the lattice-Boltzmann method* tarkastettiin 29.7. Vastaväittäjänä oli dosentti Pentti Saarenrinne (Tampereen teknillinen yliopisto) ja kustoksena professori Jussi Timonen.

Graduseminaarit ovat haasteellisia ohjaustilanteita

KM Leena Penttisen kasvatustieteen väitöskirja *Gradupuhetta tutkielmaseminaarissa* tarkastettiin 28.6. Vastaväittäjänä oli dosentti Oili-Helena Ylijoki (Tampereen yliopisto) ja kustoksena emeritaprofessori Sirkka Hirsjärvi.

Kvantti-ilmioitä nanorakenteissa

FM Kimmo Kärkkäisen fysiikan väitöskirja *Density-functional studies of coupled quantum dot structures* tarkastettiin 12.8. Vastaväittäjänä oli professori Llorens Serra (Balearic Islands University, Espanja) ja kustoksena professori Matti Manninen.

Piiriin lämmönjohtavuutta lähellä absoluuttista nolapistettä voi muokata

FM Pasi Kivisen elektroniikan väitöskirja *Electrical and thermal transport properties of semiconductor and metal structures at low temperature* tarkastettiin 1.7. Vastaväittäjänä oli professori Vladimir Krasnov (Tukholman yliopisto) kustoksena professori Päivi Törmä.

Sävellysprosessin luovuus mahdollista havainnollistaa

FM Jaana Utraisen musiikkieteen väitöskirja *A Gestalt Music Analysis. Philosophical Theory, Method, and Analysis of Igor Reznikoff's Compositions* tarkastettiin 12.8. Vastaväittäjänä oli professori Mauri Kaipainen (Tallinnan yliopisto) ja kustoksena professori Jukka Louhivuori.

Bakteeritaudit uhka lohikalajien poikastuotannolle

FM Lotta-Riina Suomalaisen kalabiologian ja kalatalouden väitöskirja *Flavobacterium columnare in Finnish fish farming: characterisation and putative disease management strategies* tarkastettiin 8.7. Vastaväittäjänä oli dosentti Päivi Rintamäki-Kinnunen (Oulun yliopisto) ja kustoksena professori Tellervo Valtonen.

Vain puolet hakijoista aidosti suuntautuneita hoiva-alalle

PsL Pekka A. Kososen kasvatustieteen (OKL) väitöskirja *Sosiaalialan ja hoitotyön asiantuntijuuden kehitysehdot ja opiskelijavalinta* tarkastettiin 28.8. Vastaväittäjänä oli professori Kauko Hämäläinen (Helsingin yliopisto) ja kustoksena professori Pauli Kaikkonen.

VÄITÖKSIÄ

la 10.9.2005 klo 12 S212, Seminarium. **FL Piia Einosen** Suomen historian väitöskirjan *Poliittiset areenat ja toimintatavat – Tukholman porvaristo vallan käyttäjänä ja vallankäytön kohteena n. 1592–1644* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä dosentti Kimmo Katajala (Karjalan tutkimuslaitos, Joensuun yliopisto) ja kustoksena professori Petri Karonen.

la 17.9.2005 klo 12 S212, Seminarium. **FL Anna-Mari Murtorinteen** soveltavan kielitieteen väitöskirjan *”Tuskan hauskaa!” Tavoitteena tiedostava kirjoittaminen* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Pirjo Linnakylä ja kustoksena professori Minna-Riitta Luukka.

la 17.9.2005 klo 12 H320, Historica. **FL Anna-Riitta Tunturin** kirjallisuuden väitöskirjan *Der pikareske Roman als Katalysator in geschichtlichen Abläufen. Erzählerische Kommunikationsmodelle in ”Das Leben des Lazarillo von Tormes”, bei Thomas Mann und in einigen finnischen Romanen* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Lothar Bluhm (Oulun yliopisto) ja kustoksena professori Leena Kirstinä.

pe 23.9.2005 klo 12 S212, Seminarium. **YTL Antero Malinin** kasvatustieteiden väitöskirjan *School Differences and Inequities in Educational Outcomes. PISA 2000 Results of Reading Literacy in Finland* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä dosentti Ritva Jaku-Sihvonen (Helsingin yliopisto) ja kustoksena professori Jorma Kuusinen.

la 24.9.2005 klo 12 L304, liikunta. **YTM Harri Heinosen** liikuntasosiologian väitöskirjan *Jalkapallon lumo – suomalaisen Everton-faniuden tarinat* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä dosentti Tommi Hoikkala ja kustoksena professori Hannu Itkonen.

Lisätietoja: Liisa Harjula, viestintä, puh. (014) 260 1043, liisa.harjula@adm.jyu.fi

TAPAHTUMIA

ti 13.9.2005 klo 18.00 Kokkolasal, kaupungintalo, Kokkola. **Chydenius-Instituutti – Kokkolan yliopistokeskus Luukuuden 2005–2006 avajaiset.** Lisätietoja: liisa.harjula@adm.jyu.fi

ke 28.9.2005 klo 12–16 Kampusalue. **Henkilökunnan liikuntailtapäivä.** Lisätietoja: Anneli Mörä-Leino, yliopistolii-kunta, puh. (014) 260 1070, anneli.mora-leino@adm.jyu.fi

ke 12.10.2005 klo 12 C1, päärakennus **Virkaanastujaiset.** Solubiologian professori Jari Yläne, soveltavan ekologian professori Mikko Mönkkönen sekä gerontologian ja kansanterveyden professori Taina Rantanen. Lisätietoja: liisa.harjula@adm.jyu.fi

13.–15.10.2005 Agora ja Seminaarinmäki. **Yliopistopäivät 2005.** Lisätietoja: Asta Ruodemäki, viestintä, puh. (014) 260 1016, asta.ruodemaki@adm.jyu.fi
www.jyu.fi/yliopistopäivät2005

KOKOUSHUTSU

Jyväskylän yliopiston alumnijhdistys JYKYS ry:n VUOSIKOKOUS torstaina 13.10.2005 klo 16.30 Agora, kokoushuone C 132.1
Jyväskylän korkeakoulu ja yliopiston seniorit ry:n (JYKYS) vuosikokouksessa käsitellään sääntöjen 7 §:n mukaiset asiat. Kahvitarjoilu. Tervetuloa mukaan kehittämään yhdistyksen ja yliopiston alumnitoimintaa!

Lisätietoja: www.jyu.fi/yhd/jykys

Yliopistopäivillä

Psykologian laitos järjestää yliopiston 21. yliopistopäivät teemana ”Kehityksen ja muutoksen mahdollisuudet”. Tapahtuma alkaa jo torstaina 13. lokakuuta laitoksen huippututkimusyksikön ”Ihmisen kehitys ja sen riskitekijät” sekä Psykocenterin järjestämällä kansainvälisellä konferenssilla. Konferenssin puhujina on ansioituneita psykologian tutkijoita Euroopasta ja Pohjois-Amerikasta.

Konferenssi jatkuu perjantaina jolloin alkavat myös kaksipäiväiset psykologian messut. Messut ovat erinomainen tilaisuus tutustua laitoksella tehtävään tutkimukseen ja psykologisiin testeihin sekä tavata alan tutkijoita. Teema-alueina ovat ihmisen kehitys ja oppiminen elämänsä eri vaiheissa, mm. aivotutkimus, persoonallisuus, työelämän tutkimus ja perhetutkimus. Messuilla esittäytyy myös laitoksen uusi huippututkimusyksikkö ”Oppiminen ja motivaatio”.

Kenestä Vuoden Alumni?

Perjantain iltajuhlissa maittavan illallisen lomassa on aikaa nauttia hyvästä seurasta ja vaihtaa kuulumisia vanhojen opiskelutovereiden kesken. Lisäksi luvassa on yliopiston alumnijhdistyksen, JYKYS ry:n, Vuoden Alumni -kunniamaininnan julkistaminen.

Perjantai-illan opiskelijabileet järjestää psykologian alan opiskelijajärjestö Stimulus.

Lauantaina ohjelmassa on kiinnostava paneelikeskustelu psykoterapian ajankohtaisista kysymyksistä. Keskustelijoina ovat psykiatrian emeritusprofessori **Yrjö Alanen**, Mielenterveysseuran toiminnanjohtaja **Pirkko Lahti**, ylilääkäri

psykologiaa suurelle yleisölle

Katriina Kuusi sekä professori **Jarl Wahlström**. Lauantaina iltapäivällä kuullaan psykologian laitoksen kahden professorin, **Jukka Alasen** ja **Lea Pulkkinen**, jäähvyäisluennot.

Tapaamisia ja avoimia ovia

Yliopistopäivät ovat oiva tilaisuus tavata eri ikäpolvien psykologian

opiskelijoita, opettajia sekä nykyisiä opiskelijoita. Tuo tutuksi, kutsu oma vuosikurssisi ja vanhat opiskelijatoverisi koolle yhteiseen tapaamiseen.

Alumnitapaamisten suosio on kasvanut tasaisesti viime vuosien aikana. Ainelaitoksilla ja tiedekunnissa järjestettävistä publikeista, vuosikurssitapaamisista ja -juhlista on jo tullut perinne. Yliopistolta löytyy päivien aikaan monenlaista ohjelmaa ja sopivat tilat käyttöönnne. Yliopiston kulttuurisihteeri **Asta Ruodemäki** auttaa Sinua käytännön järjestelyissä. Yhteystiedot: puh. (014) 260 1016, 050 361 0979 tai asta.ruodemaki@adm.jyu.fi

Ihmisen kehitykseen ja oppimi-

seen liittyvät tutkimusteemat kiinnostavat useiden alojen asiantuntijoita, opettajia ja koululaisryhmiä. Esimerkiksi psykologian messuilla on paljon nähtävää ja koettavaa kenelle tahansa ihmismielen liikkeistä ja psykologiasta kiinnostuneelle.

Yliopistopäivien ohjelma on kaikille avoin ja maksuton, lukuun ottamatta perjantain iltajuhlaa. Iltajuhlaan ilmoittautuminen mielellään 10. lokakuuta mennessä: **Pirjo Heikkinen**, puh. (014) 260 1030, pirjo.heikkinen@adm.jyu.fi.

Tarkemmin osoitteesta
www.jyu.fi/yliopistopaivat2005

Harrastaminen sulautuu osaksi koulupäivää

Yksi psykologisen tutkimuksen käytännön sovellutus on valtakunnallinen kokeilu- ja tutkimushanke MUKAVA. Toiminnallisen rungon hankkeessa muodosti oppilaan kokonaiskoulupäivä, joka sisälsi opiskelua, lepoa ja koulun organisoimaa harrastustoimintaa. Muut osaprojektit koskivat esiopetusta, terveystietoa, opettajankoulutusta, työelämään tutustumista, vapaaehtoistoimintaa sekä kodin ja koulun yhteistyötä. Hankkeella pyrittiin tukemaan oppilaan sosiaalista kehitystä sekä koulun ilmapiiriä ja yhteisöllisyyttä.

MUKAVA-hankkeen pääkoordinaattori rehtori **Leevi Launosen** mukaan tavoitteena oli lasten ja nuorten yksinolon vähentäminen, hyviin harrastuksiin ja vapaa-ajan viettoon ohjaaminen sekä koulun toimintakulttuurin kehittäminen sosiaalisuutta vahvistavaksi.

– Koulukeskeinen toimintamalli

tavoitti hyvin oppilaat. Kouluviihtyvyys parani ja harrastaminen siirtyi enemmän koulupäivän ajalle. Harrastustoimintaan osallistuneilla oppilailla koulukiusaaminen ja pinnallinen oli vähäisempää. Lisäksi kiinnostus perusopetuksen jälkeisiä opintoja kohtaan oli suurempaa säännöllisesti harrastavilla oppilailta, Launonen selvittää.

Tarkempia tuloksia saadaan Eheytetty koulupäivä – lapsilähtöinen näkökulma koulupäivän uudistamiseen -loppuraportin valmistuessa syyskuussa.

Hankkeen tieteellisenä johtajana toimi professori **Lea Pulkkinen**. Kokeilukouluina oli seitsemän koulua Sipoosta, Jyväskylästä, Sievistä ja Kuopiosta. Koordinointi tapahtui Agora Centerissä. Hankkeen rahoittajan, SITRAN, tuella kokeilukouluilla on ollut mahdollisuus järjestää kerho- ja harrastustoimintaa oppilailleen. -MK

Jyväskylän yliopisto

YLIOPISTOPÄIVÄT
Psykologian laitoksella
13.-15.10.2005

Kehityksen ja muutoksen
mahdollisuudet

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
www.jyu.fi/yliopistopaivat2005

Aikuiskoulutus kannattaa aina

Monialaisesta Jyväskylän yliopistosta koulutusta elämän erilaisiin vaiheisiin

Opintoja työn ohessa, joustavin ja monimuotoisin opetusmenetelmin tarjoavat seuraavat Jyväskylän yliopiston aikuiskoulutukseen keskittyneet toimijat:

Täydennyskoulutuskeskus

www.cec.jyu.fi

- Koulutus on tarkoitettu työelämässä oleville, jo tutkinnon suorittaneille.
- Koulutukseen voi osallistua yksityishenkilönä tai taustaorganisaation kautta.
- Koulutussisältöinä esimerkiksi johtaminen, viestintä, organisaatioiden ja alueiden kehittäminen sekä kasvatus ja opetus.
- Koulutusta toteutetaan avoimina kursseina ja koulutusohjelmina sekä organisaatiokohtaisina henkilöstökoulutuksina ja tilauskoulutuksina.
- Asiakkaat tulevat eri puolilta Suomea ja koulutusta järjestetään eri paikkakunnilla.

Avoim yliopisto

www.avoin.jyu.fi

- Yliopisto-opintoja, lisäpätevyyttä ja uusinta tutkimustietoa ammatilliseen osaamiseen, opiskelijan taustakoulutuksesta tai iästä riippumatta.
- Opiskelun ohjauksessa ja opetuksessa hyödynnetään monimuotoisia menetelmiä, jotka mahdollistavat opiskelun ajasta ja paikasta riippumatta.
- Oppiaineita tarjolla kaikista Jyväskylän yliopiston seitsemästä tiedekunnasta. Perusopintoja 50 oppiaineessa ja aineopintoja 28 oppiaineessa sekä laaja valikoima kieli- ja viestintäopintoja.
- Opinnot on mahdollista liittää osaksi yliopistotutkintoja.
- Toiminta ulottuu koko maahan 160 yhteistyöoppilaitoksen ja Helsingin palvelupisteen kautta, lisäksi opintoja suorittaa lähes 100 opiskelijaa ulkomailta käsin eri puolilla maailmaa.

Chydenius-instituutti – Kokkolan yliopistokeskus

www.chydenius.fi

- Yksi Suomen kuudesta alueellisesta yliopistokeskuksesta, jonka toiminta-alue on Keski-Pohjanmaa.
- Yhteistyökumppaneina ovat Oulun ja Vaasan yliopistot.
- Toiminta koostuu avoimesta yliopisto-opetuksesta, täydennyskoulutuksesta, tutkintotavoitteisesta koulutuksesta, jatkokoulutuksesta ja tutkimuksesta.
- Täydennyskoulutus kohdistuu opetus- ja kasvatustieteiden, sosiaali- ja terveysalan sekä yritysten ja organisaatioiden henkilöstölle.
- Tutkintotavoitteisena koulutuksena järjestetään luokanopettajien ja tietotekniikan muuntokoulutusta aina tohtorintutkintoon saakka.

Tutustu opintoihimme verkkosivuillamme
tai ota yhteyttä, puh. (014) 260 1211

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Aikuiskoulutuksen laatuyliopisto 2004 - 2006

Elämäsi tilaisuus! ... varman päälle ja vaivatta

Ilmoittautumiset, ruokailut, majoitukset, oheishjelmat.... Haluatko lyhentää muistilistaasi tulevan tapahtuman tiimoilta ja keskittyä olennaiseen, eli tapahtuman sisältöön? Onnistuneet tilaisuudet järjestät ammattilaisten avulla - lisäksi säästät aikaa ja rahaa.

Jyväskylä Congresses -kongressipalvelut auttavat sinua yli 15 vuoden kokemuksella. Voimme helpottaa oloasi avustamalla muun muassa tapahtumasi:

- Kokonaissuunnittelussa ja aikataulutuksessa
- Tila- ja tekniikkavarauksissa
- Budjetoinnissa ja rahoitussuunnittelussa
- Painotuotesuunnittelussa
- Poster- ja kaupallisissa näyttelyissä
- Abstraktien käsittelyssä
- Osallistujarekisteröinnissä ja rahaliikenteen hoitamisessa
- Osallistujakirjeenvaihdossa
- Majoitusjärjestelyissä, ruokailu- ja kahvivarauksissa
- Oheis- ja iltaohjelmien suunnittelussa
- Pre- ja post-tour -järjestelyissä
- Järjestelyissä kongressipaikalla
- Tilastoinnissa ja raportoinnissa

Jyväskylä Congresses

Jyväskylä Congresses
c/o Matkatoimisto Jyväskylään! Oy
puh. 020 748 1820
congresses@jyvaskytaan.com
www.jyvaskytaan.com/congresses

.LT53

JYVÄSKYLÄN KAUPUNGINTEATTERIN OHJELMISTO SUURI NÄYTTÄMÖ SYKSYLLÄ 2005

ENSI-ILLAT

Neil Simon

JUORUJA

ratkiriemukas farssi
Ohjaus Mikko Rasila
ensi-ilta 3.9.2005

Pirjo-Riitta Tähti

MAESTRO

Alvar Aalto ihmisen mittakaavassa
Ohjaus Maarit Pyökäri
ensi-ilta 19.11.2005

OHJELMISTOSSA JATKAVAT

JUURAKON HULDA

romanttinen komedia

ARKKIENKELI OULUSSA

tarina rakkaudesta ja ihmeestä

VIERAILUT

Daniel Katz

MIES SE ON VAINAJAKIN

sydämellinen komedia
Ohjaus Juha Kandolin

Rob Beckerin maailmanmenestys

LUOLAMIES

luolamiehenä Martti Suosalo
Ohjaus Ville Virtanen

TULOSSA 02/2006

TUNTEMATON SOTILAS

Liput myynnissä 1.9.2005

Varaukset ja tiedustelut

Lippumyymälä puh. (014) 624 200

Ryhmämyynti puh. (014) 624 202

Lisätietoja ohjelmistosta

jkl.fi/kaupunginteatteri

Jyväskylän
kaupungin
teatteri